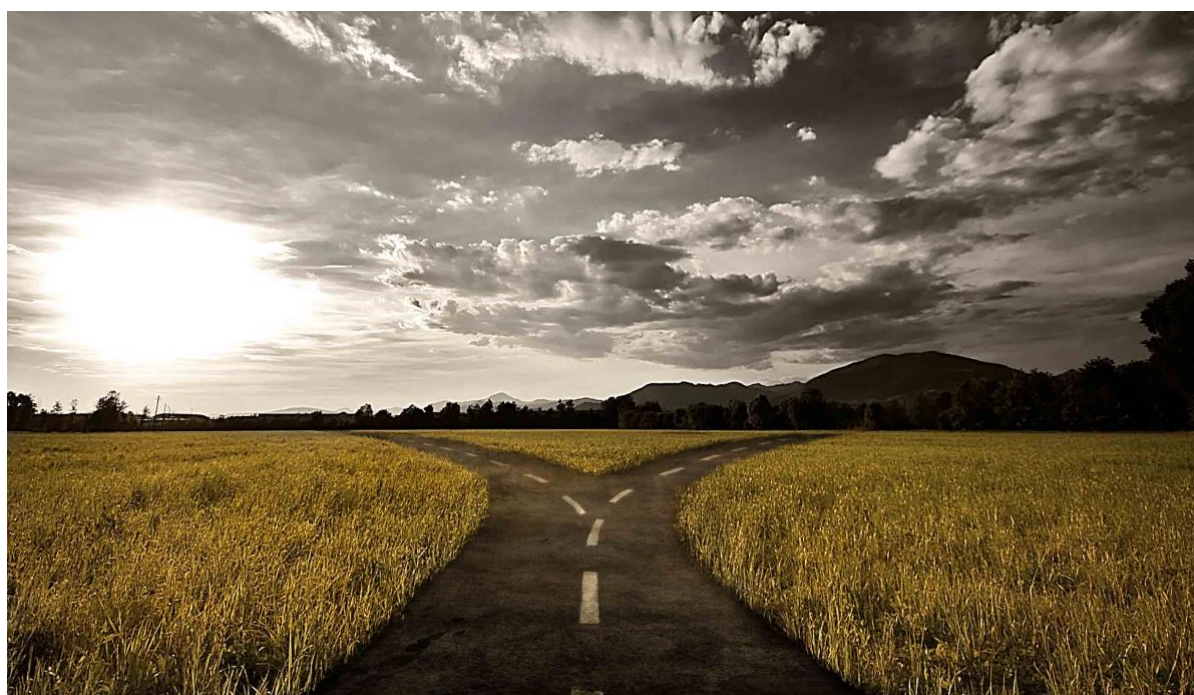

Det finns en annan väg

En kvalitativ intervjustudie om ett särskilt utsatt område och att inte hamna i en kriminell livsstil

Av: Kaan Demirag och Jonathan Matthews Habtom

Handledare: Jonas Lindström

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatruppsats 15 hp

Examensarbete i socialt arbete | vårterminen 2020

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Abstract

Information about what it is that prevents young men from vulnerable areas from getting into a criminal way of life shines with their absence. This becomes a problem as these individuals' risk being stigmatized and stamped. The main purpose of this essay is to find out why young adult men from the Järva area do not end up in a criminal way of life. By highlighting causes that exist, we have also chosen a sub-purpose, as we want to find out what the place Järva has meant to the young and adult men's lives and upbringing. To achieve the study's purpose and answer to the questions, we have used a qualitative study where we interviewed five young adult men aged 22-26 and a youth leader with 10 years of experience working with youth in Järva. In the result, the young-adult men highlight how factors such as family, area, friends and long-term sustainability have had an impact on not committing criminal acts. This study aims to prove the opposite, when it comes to the negative stigma that occurs with coming from Järva. The study reveals a clear answer as to why young adults from Järva were prevented from getting into a criminal lifestyle and how the place Järva influenced their choices in life.

Title: “There is another way” – A qualitative interview study on a particularly vulnerable area and not to end up in a criminal way of life

Authors: Kaan Demirag and Jonathan Matthews Habtom

Key words: Juvenile crime, criminal way of life, particularly vulnerable areas, crime prevention

Number of words: 15 618

Sammanfattning

Information kring vad det är som gör att unga män från utsatta områden inte hamnar in i en kriminell livsstil lyser med sin frånvaro. Detta blir ett problem då dessa individer riskerar att stigmatiseras och stämplas. Huvudsyftet med denna uppsats är ta reda på vad som gör att unga-vuxna män från Järvaområdet inte hamnar i en kriminell livsstil. Genom att lyfta fram orsaker som existerar har vi även valt ett delsyfte, då vi vill ta reda på vad platsen Järva har haft för betydelse för de unga-vuxna mäns liv och uppväxt. För att uppnå studiens syfte och svar på frågeställningarna har vi använt oss av en kvalitativ studie där vi intervjuade fem unga-vuxna män i åldrarna mellan 22–26 år och en ungdomsledare med 10 års erfarenhet av arbete med ungdomar i Järva. I resultatet belyser de unga-vuxna männen hur faktorer som familj, område, vänner och långsiktig hållbarhet har haft en påverkan till att inte utföra kriminella handlingar. Den negativa stigmatiseringen som uppstår med att komma från Järva, hoppas vi med denna studie bevisa motsatsen. I studien framkommer det tydliga svar om vad som gör att unga-vuxna män från Järva hindrats hamna i en kriminell livsstil samt hur platsen Järva påverkat deras val i livet.

Titel: “Det finns en annan väg” – En kvalitativ intervjustudie om ett särskilt utsatt område och att inte hamna i en kriminell livsstil

Författare: Kaan Demirag och Jonathan Matthews Habtom

Nyckelord: Ungdomsbrottslighet, kriminell livsstil, särskilt utsatta områden, brottsförebyggande arbete

Antal ord: 15 618

Förord

Författarna till denna uppsats ansvarar gemensamt för innehållet, då den genomförts och skrivits av både Kaan Demirag och Jonathan Matthews Habtom. Ingen uppdelning av ansvarsområden har därmed gjorts.

Vi vill först och främst tacka vår fenomenala handledare Jonas Lindström för ett gediget handledningsarbete. Tack vare Jonas hjälp och stöd samt konstruktiva kritik genom hela uppsatsprocessen har vi kunnat skapa en uppsats som vi båda kan vara stolta över. Tack Jonas!

Vi vill även rikta ett stort tack till våra familjer och vänner som varit vid vår sida när det har varit som tuffast. Tack för ert stöd och ert tålamod

Sist men absolut inte minst vill vi tacka Frank, Tommy, Al, Tony, Pablo och Anthony för deras deltagande. De har varit basen för vår uppsats och utan dem hade detta inte varit möjligt. Tack!

/ Kaan Demirag & Jonathan Matthews Habtom

Innehållsförteckning

Abstract	1
Sammanfattning	2
Förord	3
1. Inledning	1
1.1 Problembakgrund	1
1.2 Begreppsdefinition - Kriminell	3
1.3 Syfte och frågeställningar	4
2. Metod	4
2.1 Sökning av tidigare forskning	4
2.2 Urval	5
2.3 Intervjuerna	6
2.4 Analysmetod.....	7
2.5 Trovärdighet, generaliserbarhet och giltighet.....	8
2.6 Etiska överväganden.....	9
3. Teori	10
3.1 Strainteori	10
3.1.1 Kritik mot Strainteori	11
3.2 Stigma & Stämplingsteori.....	11
3.3 Boendesegregation.....	12
3.4 Socialisationsteori	13
4. Tidigare forskning	14
4.1 Vikten av ett förebyggande arbete	14
4.2 Orsaker till att unga män begår brott.....	16
4.3 I vilken ålder är risken som störst?	17
4.4 Hur påverkar omgivningen?	17
4.5 Från utsatta till goda livsvillkor	18
5. Resultat	19
5.1 Familj.....	20
5.2 Långsiktig hållbarhet.....	22
5.3 Bostadsområdet	23
5.4 Umgänge.....	25
5.5 En ungdomsledares perspektiv	27
6. Analys	28
6.1 Personlighetsskapande i utsatta områden	29

6.2	<i>Innanförskapet i ett utanförskap</i>	30
6.3	<i>Dömd på förhand</i>	31
7.	Slutsats och Diskussion	32
7.1	<i>Slutsats</i>	32
7.2	<i>Resultatdiskussion</i>	33
7.3	<i>Förslag på vidare forskning</i>	36
8.	Referenser	37
9.	Appendix	41
10.	Bilaga 1	43
11.	Bilaga 2	45
12.	Bilaga 3	47

1. Inledning

Situationen i Sveriges särskilt utsatta områden har länge varit en central diskussion i såväl politiska, vetenskapliga och mediala sammanhang. De politiska partierna sätter upp olika förslag på satsningar inom det förebyggande arbetet och det direkta lagföringsarbetet. Det talas om direkta åtgärder, där de ämnar rikta fler resurser till polis, öka övervakningen och införa hårdare straff, samt långsiktiga lösningar som att bryta segregation och rusta upp områdena (Moderaterna 2020, Socialdemokraterna 2018). Media publicerar längre artiklar om gängkonstellationer och områden som präglas av kriminalitet, och den frågan som sticker ut mest inom forskning och rapportering på kriminalitet i Sverige är *varför* det sker eller *vad* som får människor att begå brott. Diskussionen är central, den pågår på alla samhällsnivåer och ser oftast ut på samma sätt. Det är sällan Tv-nyheterna rapporterar om det positiva som pågår i de utsatta områdena, och de goda krafterna som verkar där uppmärksammas inte ofta.

Ett exempel på en av många studier om bakomliggande orsaker till kriminalitet är intervjustudien *Skjutningar i kriminella miljöer* (2019), gjord av Brottsförebyggande rådet (Brå). Respondenterna i undersökningen beskriver där hur olika faktorer spelat in i varför de hamnat i en kriminell livsstil. Ett återkommande tema i respondenternas uppväxtbeskrivningar är dålig anknytning till familj och skola, men även ekonomiska svårigheter inom familjen, och upplevelser av att det egna området ses som sämre än andra. Vägen in i kriminaliteten beskrivs inte som något respondenterna valt, utan mer som något som skapats av den miljön som ständigt funnits runt omkring dem (Brå 2019). Resultaten går hand i hand med flera andra forskningsrapporter med liknande syften, vilka kommer behandlas längre fram i uppsatsen. Svaret på frågan om vad som gör att individer hamnar i en kriminell livsstil är så gott som enad.

På grund av de skildringar som görs av dessa områden och dess invånare, och bristen på kommunikering av framgångsfaktorer, ämnar denna uppsats att vända på den klassiska frågan om varför brott begås, och försöka analysera vad det är som gör att unga-vuxna män *inte* hamnar i en kriminell livsstil.

1.1 Problembakgrund

Järvaområdet, som bland annat inkluderar Rinkeby, Tensta och Husby, är ett av de områden som av polis, politiker och media kallas särskilt utsatta. Området ligger i västerort inom Stockholms kommun, och består av två stadsdelar; Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta.

Stadsdelarna växte fram under 1960-talet och 1970-talet i samband med uppbyggnaden av de så kallade miljonprogrammen (Nationalencyklopedin). I Sverige har det på senare år skett en ökning av våldsbrott kopplade till konflikter mellan olika gäng- och nätverkskonstellationer, inte minst i detta område (Brottsförebyggande rådet 2015). Statistik från Brå (2020) visar även på hur majoriteten av misstänkta för brott i Sverige 2019 var unga-vuxna män. I och med kombinationen av att området definieras som särskilt utsatt, att en ökning av skjutningar kopplas dit, samt att unga-vuxna män enligt senaste statistik står för majoriteten av brottsmisstänkta, riskerar Järva och de unga-vuxna män som bor där att på ett negativt vis stigmatiseras och stämplas. En inflytelserik kanal som inte minst ökar denna stigmatisering är den mediala, då den är tillgänglig för allmänheten att ta del av. Nord och Strömbäck (2004) belyser i antologin *Medierna och demokrati* hur medias beskrivningar av områden uppfattas som sanning i läsarens ögon och hur medias inflytande således spelar en stor roll för hur områdena betraktas (Nord & Strömbäck 2004).

År 2000 gjordes rapporten *Föreställningar om människor och förorter* (Ericsson, Molina & Ristilammi), med syfte att presentera hur den mediala bilden av miljonprogrammen såg ut. I rapporten lyftes områden som tillhör Järva fram, och resultatet visade hur den mediala bilden av dessa områden målats upp på ett negativt vis. Forskarna hävdar i sin rapport hur Järvaområdet redan under 1960- och 1970-talen började bli stigmatiserat och stämplat som ett problemområde. På den tiden lyfte media ofta fram en negativ bild av området mycket genom fotografier. I rapporten *Föreställningar om människor och förorten* lyfter författarna fram återkommande teman som media då skrev om och fotograferade. Rapporten visade på hur bilden av områdena beskrev Järvaorna som avvikande, och att definitionen av området främst skapades utav statistiska redogörelser. Statistiken som lyfts fram behandlade flera olika segment såsom antal bidragsberoende, arbetslöshet och kriminalitet, vilket än idag bidrar till den stigmatisering som faller över människorna som bor i Järva (ibid).

Den negativa bilden som media förmedlar är fortfarande aktuell, och har snarare fördjupats än minskat. 2017 publicerades en debattartikel där det lyftes fram hur medierapporteringen om delar av Järvaområdet är negativ, stigmatiserande och påverkad av fördomar, samt hur Järvaorna inte delade den uppfattningen som media porträtterade (Aftonbladet 2017). I boken *Bortom kravallerna* (de los Reyes, et. al 2016) beskrivs hur media förstärkte den negativa bilden av en del av Järvaområdet efter en period av upplopp och oroligheter. Bokens syfte var att ge de som bor i området chansen att berätta om deras upplevelser, då de aldrig fick komma till tals i massmedia (de los Reyes 2016, s. 6).

1.2 Begreppsdefinition - Kriminell

Enligt både Brottsförebyggande rådet (Brå) samt Polismyndighetens nationella operativa avdelning (Noa) är områden särskilt utsatta då de utmärker sig extra mycket när det bland annat kommer till områdets parallella samhällsstrukturer, svårigheter i det polisiära arbetet på platserna samt en hög närvaro av kriminella (Brå 2016, Noa 2019). Noa (2019) skriver i sin rapport att begreppet av parallella samhällsstrukturer inte är fullt definierat, men att det i rapporten avser "ett tillstånd av social ordning" som kan tillgodose behov genom alternativa lösningar parallellt till det lagstadgade samhällssystemet och samhällsfunktionerna (Noa 2019, s. 31–32). Det innebär områden där den sociala ordningen resulterat i ett bidragande till en alternativ social ordning i lokalsamhället som hotar eller utmanar den svenska demokratiska samhällsordningen och svensk lag (ibid).

Kriminell är ett begrepp som idag kan användas som en beskrivning av individers beteende eller omgivning. Att leva i en kriminell miljö samt leva den kriminella livsstilen och bryta lagar för att begå brott kan betyda olika saker. I litteraturen "*Kriminell som livsstil*" (2012) skriven av Gunnar Bergström redogörs det för hur det finns olika typer av kriminalitet. Bergström menar på att det finns en skillnad mellan livsstilskriminella och engångsförbrytare (Bergström 2012, s. 23). Att vara livsstilskriminell innebär det att de är din vardag, du åker in och ut från fängelset och även fast du inte åkt fast lever du likadant som en brottsling. Att vara en engångsförbrytare kan innebära att en person begått ett brott en gång (ibid, s. 23). Det är lätt att tänka antingen så är man kriminell eller inte, dock finns det individer som lever i en gråzon och inte kan identifiera sig som en engångsförbrytare eller livsstilskriminell. Bergström menar att för att begå en kriminell handling måste det finnas en orsak och ett samband.

Nationalencyklopedin förklarar begreppet kriminalitet som "*samhällsutvecklingen har medfört att det i dag ofta är mycket svårt att finna någon avgörande principiell skillnad mellan brott som regleras i resp. utanför BrB. På motsvarande sätt är det omöjligt att dra någon klar, principiellt grundad skiljelinje mellan straffbelagda och inte straffbelagda gärningar. Brottsbegreppet är således formellt, inte materiellt, dvs. det finns inget gemensamt för alla brott utom det att de är gärningar som belagts med straff. Att straffbelägga något (kriminalisering) är ett politiskt beslut*" (Nationalencyklopedin). När det kommer till vår studie kommer vi utgå

från begreppet kriminell som livsstilskriminell, det vill säga ett beteende som är återupprepande.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att analysera vad som driver en individ bort, eller håller sig undan helt och hållet ifrån en kriminell livsstil trots dess uppväxtområde vilket tillhör kategorin särskilt utsatt område. Intentionen är att vända på den klassiska frågeställningen om orsaker till brott och kriminalitet, och istället lyfta fram unga-vuxna män från Järvaområdets berättelser kring vad de upplever är orsakerna till att de *inte* blivit kriminella. Ett delsyfte är även att ta reda på hur Järvaområdet påverkat respondenterna i förhållande till den miljö de växt upp i. För att besvara syftet har dessa frågeställningar formulerats:

- Vad gör att unga vuxna män från Järvaområdet inte hamnar i en kriminell livsstil?
- Vad spelar Järva som uppväxtområde för roll i respondenternas uppväxt och liv?

2. Metod

Undersökningen är en kvalitativ intervjustudie där sex individer har svarat på frågor och berättat fritt om hur deras uppväxtförhållanden, familjerelationer och vänskapskonstellationer sett ut. De har även delat med sig av hur de ser på sitt uppväxtområde Järva och vad det har betytt för dem, samt vad de upplever är orsakerna till att unga-vuxna män från Järva inte hamnar i en kriminell livsstil. Eftersom personers individuella upplevelser och föreställningar låg till grund för studiens syfte och frågeställningar, blev en kvalitativ metod med intervjuer mest relevant att använda. Intervjuer ger deltagarna en större möjlighet att beskriva sina föreställningar om studiens ämne, och möjliggör samtidigt för intervjuaren att tolka materialet på ett djupare plan. Detta stödjer en djupare förståelse av komplexa händelser och företeelser, och gör möjligheterna att förstå respondenternas livsvärld större (McCracken 1988, se Nilsson 2014, s. 149).

2.1 Sökning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen som behandlar kriminalitet och orsakerna till varför individer begår brott är bred. Forskning gjord på framgångsfaktorer är inte lika utbredd, och att hitta studier med syfte att ta reda på vad det är som gör att människor inte hamnar i en kriminell livsstil var

utmanande. Inför sökningsprocessen fanns ändå en vilja att hitta minst en forskningsstudie som behandlar orsakerna till att unga män begår brott, då detta är betydelsefullt för att kunna förstå motsatsen, vilket denna studie har fokus på. Även forskning kring brottsförebyggande arbete ansågs relevant för att kunna sätta respondenternas föreställningar om deras framgångsfaktorer i relation till vad som görs på en organiserad nivå för att stoppa inflödet till den kriminella livsstilen.

Det första steget i sökandet av tidigare forskning var att ta reda på vilka sökord som var mest relevanta. Svenska sökord översattes till engelska, en del till hjälp av den PDF fil som fanns tillgänglig på skolans intranät. De svenska sökord som användes i sökningsprocessen var: ungdomsbrottslighet + socialt utsatta områden, brott, socioekonomiskt utsatta områden, förebyggande arbete, riskzon, kriminalitet, kriminell livsstil, social utsatthet + utveckling. De engelska sökorden var: Juvenile crime, youth crime, crime, low socioeconomic areas/communities, particularly/especially vulnerable areas/communities, criminal way of life, risk zone/ factors. De databaser som var mest aktuella att använda var Google Scholar och Söder Scholar, men även DIVA och Scopus. Både internationell och nationell forskning har tagits fram, då det är viktigt att få en bredare blick över forskningsfältet än vad endast svenska forskningsrapporter hade gett. Som nämnt ovan finns det inte mycket forskning som undersöker det denna studie ämnar undersöka. Detta har gjort att svenska rapporter varit ännu svårare att hitta.

2.2 Urval

I denna studie har fem unga-vuxna män intervjuats samt en ledare på en ungdomsverksamhet. De unga-vuxna männen var mellan 22–26 år gamla, alla från någon del av Järvaområdet. Valet av respondenter motiveras utifrån deras kön, ålder och uppväxtområde, då studien ämnar ta reda på hur just unga-vuxna män från just Järvaområdet lyckats hålla sig borta från en kriminell livsstil. Valet av respondenter styrdes inte av huruvida de har erfarenhet av en kriminell livsstil eller ej. Därför är deras erfarenheter blandade, där vissa har kommit i kontakt med kriminalitet, vissa levt livsstilen någon gång under uppväxtåren men inte fullföljt den, och vissa aldrig gjort något brottsligt alls. Det enda kravet när det kom till erfarenhet var att ingen av respondenterna fick leva en kriminell livsstil idag.

För att hitta deltagare till undersökningen användes ett strategiskt urval, där det först valdes ut ett antal variabler som kön och ålder. I vanliga fall ska nästa steg i användningen av strategiskt urval vara att välja ut ett litet antal variabler där egenskaperna är lätt iakttagbara, alltså som lätt går att urskilja konkret i exempelvis matkön i affären. Det här steget blev i detta fall svårt då

det inte ansågs möjligt att ta fram variabler på ett sånt sätt hos våra önskade deltagare. Det tredje steget är att kategorisera de olika variablerna, som kön i man och kvinna, och ålder i barn, ung eller vuxen (Trost 2010, s. 138). Först kontaktades en ungdomsverksamhet i Järva, där en ungdomsledare kunde hjälpa till med att hitta potentiella deltagare till undersökningen. Syftet med undersökningen tydliggjordes för ungdomsledaren, så att denne kunde föra vidare informationen till de potentiella deltagarna. De potentiella deltagarna fick även informationen direkt av oss när dessa kontaktades. När den första respondenten hittats, kunde denne leda oss vidare med hjälp av snöbollsurvalet. Snöbollsurvalet är en variant av bekvämlighetsurval som innebär att den deltagare som valts ut först tillfrågas om denne känner någon som är lämplig och villig att bli intervjuad (ibid, s. 141). På detta sätt hittades alla sex respondenter. Ledaren från ungdomsverksamheten var även han en deltagare som med hjälp av de unga-vuxna respondenterna kunde tillfrågas. Med snöbollsurvalet finns dock en risk som innebär att den första deltagaren väljer ut en person som har samma uppfattningar som denne, eller delar deltagarens uppfattning om verkligheten. Risken är att en sådan handling kan leda till att den andre deltagarens avvikande åsikter inte nås (Nilsson 2014, s. 153). Det positiva var dock att respondenterna kunde föreslå flera individer så att det fanns att välja på. Detta kan ses som något som bidrog till minskad risk för snöbollsurvalets sämre attribut.

2.3 Intervjuerna

De fem unga-vuxna männen berättade i semistrukturerade intervjuer om hur deras uppväxtförhållanden såg ut när det kom till familj, vänner, skola och boendeområde. Med semistrukturerade intervjuer blir det möjligt för forskaren att vara öppen för nya intryck och ideér gällande det studien ämnar ta reda på (Bryman 2018, s. 33). I och med att syftet med studien är att uppmuntra deltagarna till att på sitt eget vis beskriva sina föreställningar om vad som gjort att de hållit sig undan en kriminell livsstil passade denna intervjumetod bäst. Bryman (2018) beskriver semistrukturerade intervjuer som upplägg där intervjuaren har ett antal frågor som generellt sett kan förklaras som ett frågeschema, samtidigt som frågornas ordningsföljd varierar, följdfrågor kan förekomma och frågorna är mer allmänt formulerade än vad de är i en helt strukturerad intervju. Enligt Bryman (2018) finns även ytterligare ett begrepp som också går att använda i detta fall, vilket är kvalitativ intervju. Bryman (2018) förklarar hur begreppet används av de flesta forskare för att beskriva intervjuer av både det semistrukturerade och det ostrukturerade slaget. Ostrukturerade intervjuer förklaras som en metod där intervjuaren bara har en lista på teman eller allmänna frågeställningar, och ställer oftast frågor på ett informellt

sätt (Bryman 2018, s. 260). Används istället Jan Trosts (2010) rekommendation vid denna typ av studie, ska själva intervjun beskrivas som strukturerad om det handlar om ett område och inte flera, och själva frågorna beskrivas som öppna, utan svarsalternativ. Med Trosts (2010) beskrivning kan således intervjun förklaras som strukturerade, och frågorna som ostrukturerade då de är öppna för anpassning utefter respondenternas svar.

Deltagarna var sex till antalet, och har i denna studie fått fiktiva namn. Frågeschemat, som det enligt Bryman (2018) kan kallas för, såg likadant ut för fem av respondenterna, då dessa representerade unga-vuxna män från Järvaområdet som inte hamnat i en kriminell livsstil. Den sjätte intervjupersonen intervjuades ur ett expertis-perspektiv, då denne med sina personliga erfarenheter, ämnade beskriva sina upplevelser kring de unga och unga-vuxna män han arbetat med under flera års tid. Den sjätte deltagaren arbetar på en ungdomsverksamhet i Järvaområdet, och är en väletablerad Järvabo med stor lokalkännedom och ett brett kontaktnät. Han frågades precis som de andra deltagarna, om hans familjerelationer och vänskapskonstellationer, men också om hur hans föreställningar ur ett yrkesprofessionellt perspektiv såg ut gällande att unga-vuxna män från Järvaområdet inte hamnat i en kriminell livsstil. Följdfrågor ställdes till samtliga respondenter, beroende på deras svar och berättelser.

2.4 Analysmetod

Lindgren (2014) beskriver i *Introduktion till samhällsvetenskaplig litteratur*, en analysmetod som i internationell forskningslitteratur kallas för The constant comparative method. Metoden innebär att forskaren delar upp arbetet med data i tre delar; reduktion av data, även kallat kodning, presentation av data, även kallat tematisering, samt slutsatser och verifiering, även kallat summering.

I den första delen av bearbetningen ligger fokus på att hitta koder rad för rad, vilket kallas att koda på djupet. Detta görs för att under hela arbetet behålla observans på vad respondenten faktiskt sagt. Viktigt är att behålla det kritiska, tematiska och analytiska tänkandet kring iakttagelserna, då denna typ av kodning riskerar leda till att forskaren hamnar i ett tunnelseende (Lindgren 2014, s. 60).

Den andra delen av bearbetningen, tematiseringen, går ut på att göra tematiska kopplingar mellan de olika kodade kategorierna som arbetats fram. I denna analys har teman arbetats fram ur koderna för att hitta en övergripande tematisk struktur i materialet (Lindgren 2014, s. 63).

Den tredje delen av bearbetningen innebar summering av resultaten inför slutsatsen. Under kodningsprocessen bildades teman utifrån vad deltagarna sagt om deras upplevelser kring varför de inte hamnat i en kriminell livsstil, och vad Järvaområdet spelat för roll i deras liv. De

olika teman som togs fram var: Personlighetsskapande i utsatta områden, Innanförskapet i ett utanförskap och Dömd på förhand.

Vi har arbetat med olika analysmetoder under kursens gång och funderat på vilken som är mest lämpligt för oss. Vi ansåg att "*The constant comparative method*" passade oss bäst för att vi utför en kvalitativ studie med mycket data. Något som denna analysmetod erbjuder är att uppdelningen av data är väldigt tydlig. Denna tydliga uppdelning gjorde det enklare för oss att separera samt sortera vad som var lämpligast för vår studie.

2.5 Trovärdighet, generaliserbarhet och giltighet

Enligt Bryman (2018) innebär trovärdighet att forskaren både säkerställer att forskningen gjorts enligt de regler som finns och att resultaten rapporteras till de individer som är en del av den sociala verkligheten som studerats för att dessa ska bekräfta att forskaren uppfattat den verkligheten på rätt sätt. Detta kallas för respondentvalidering. Respondentvalideringens syfte är att forskaren ska få en bekräftelse på att resultatet stämmer överens med deltagarnas uppfattningar, och ifall det fanns brister låta deltagarna komma med sina synpunkter. Så fort en transkribering var klar och även när resultatet var färdigställt, skickades det till respektive deltagare för denne att läsa igenom och se över så att det stämde överens med respondentens uppfattningar (Bryman 2018, s. 466–467). Trovärdigheten har i denna studie även försökt säkerställas under själva intervjuerna genom att upprepa det respondenterna sagt för att få det bekräftat att det uppfattats korrekt.

Inom den kvalitativa forskningen studeras ofta en mindre grupp i förhållande till populationen, och deltagarna består av en grupp som har vissa egenskaper gemensamma. Kvalitativ forskning strävar således efter djup och inte bredd, vilket görs inom kvantitativ forskning. Bryman skriver att kvalitativa resultat har fokus på det kontextuellt unika och på meningen hos eller betydelsen av den aspekt av den sociala verklighet som studeras (Bryman 2018, s. 468). Överförbarheten i detta fall, kan förklaras så som Bryman (2018) förklarar generaliserbarhet inom kvalitativ forskning. Resultaten i denna typ av studie ska enligt Bryman (2018) generaliseras till teori och inte till populationer. Generaliserbarheten bedöms därmed i den här studien utifrån resultatets stöd i teorin och den tidigare forskningen.

Validitet eller giltighet innebär att studien mäter det den avser mäta (Trost 2010). Intervjufrågorna bör vara formade så att deltagarna kan ge svar på själva forskningsfrågan och inte något annat. Frågeschemat har varit detsamma för samtliga respondenter, men i och med

att de haft olika svar och olika berättelser har följdfrågorna varierat. Följdfrågorna har bidragit med en mer djupgående förståelse av deltagarnas föreställningar och erfarenheter, vilket stärker giltigheten eller validiteten i undersökningen och gör så att det som ämnas mätas faktiskt mäts.

2.6 Etiska överväganden

Deltagarna tillfrågades och informerades om studiens syfte via ett informationsbrev som skickades ut till var och en av deltagarna. I brevet informerades de bland annat om att det var frivilligt att delta, att de närsomhelst fick dra sig ur, att de givetvis fick vara anonyma, hur länge intervjun uppskattades hålla på och hur informationen skulle användas. Även en samtyckesblankett skrevs under av deltagarna. Informationsbrevet, samtyckesblanketten samt hanteringen av de uppgifter om deltagarna som inhämtats under denna undersökning, har hanterats i enlighet både med de olika kraven som presenteras nedan, men även med kraven som ställts enligt GDPR, den europeiska dataskyddsförordningen (Södertörns högskola 2018). Intervjuerna röstinspelades, med samtycke av samtliga respondenter.

Vetenskapsrådet (2017b) skriver även om individskyddskravet, vilket förklaras som ett krav på att deltagarna i undersökningen inte får utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning (Vetenskapsrådet 2017b, s. 5). Detta individskyddskravet konkretiseras genom fyra huvudkrav. De fyra kraven är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att forskaren ska informera de som berörs av forskningen om forskningsuppgiftens syfte (ibid, s. 7). Detta fullföljdes både i och med samtyckesblanketten och informationsbrevet. Dessutom gavs informationen till deltagarna även muntligt inför själva intervjun. Samtyckeskravet är att deltagarna i en studie själva besitter rätten att bestämma över deras medverkan (ibid). Detta uppfylldes genom att respondenterna fick skriva under en samtyckesblankett vid tid för intervju för att visa på att de förstått och godkänt deltagandet. Ingen av respondenterna var under 18 år. Konfidentialitetskravet innebär att uppgifterna om deltagarna ska ges största möjliga konfidentialitet och att personuppgifterna ska förvaras på ett säkert sätt så att obehöriga inte kan komma åt dem (ibid). Detta införlivas då respondenterna anonymiseras i undersökningen genom att deras specifika stadsdelar och boendeyråden inte nämns och genom fiktiva namn. Informationen om respondenterna, transkribering och inspelningar har under undersökningens gång förvarats på ett säkert sätt så att ingen kunnat ta del av dem. Det sista kravet, nyttjandekravet, beskrivs som så att uppgifter insamlade om enskilda personer endast får användas för forskningsändamål (ibid).

Nyttjandekravet kräver med andra ord att den information som samlats in om deltagarna endast kommer att användas i denna studie, och att informationen förstörs efter att undersökningen färdigställts.

3. Teori

3.1 Strainteori

Strainteori är en teori som utvecklades av Robert Merton. Teorin behandlar betingade skillnader i ett brottsligt beteende (Merton 1968). Merton menar på att nå framgångar på ett lagligt sätt för vissa grupper kan vara svårt och att denna frustration kan leda till ett brott (Estrada & Flyghed 2017, s. 99). Grupperna som begår brott kan komma ifrån olika bakgrunder och ha olika orsaker till att begå ett brott. Merton menar att bakgrundsförhållanden som låg socioekonomisk status hos föräldrar, växa upp i en splittrad familj, bristande föräldra- och skolanknytning eller tillhöra en minoritetsbefolkningsgrupp tycks öka risken för brottsbelastningen (ibid, 2017, s. 99). Strainteorin behandlar även hur det avvikande beteendet hos individer förekommer samt hur samhällsstrukturen påverkat det. Merton redogör fem anpassningsstrategier för en människa att förhålla sig till när det kommer till medel och mål i samhället. Den första anpassningsformen är konformitet, vilket innebär att personen i fråga inte avviker utan accepterar mål såväl som medel (ibid s. 249). Konformitet är den vanligaste anpassningsformen och personer som tillhör denna grupp är väl inrättad i samhället och risken att denna person begår ett brott är liten. Den andra anpassningsformen är innovation vilket innebär att personer i denna grupp inte har liknande förutsättningar när det kommer till medel, men att de kan uppnå sina mål på ett annat sätt, medel som att begå brott exempelvis stjäla eller liknande för att nå sitt mål (ibid, s. 249). Den tredje anpassningsformen är ritualism vilket innebär att personer i denna grupp accepterar medlen men sänker ambitionen om mål som ekonomisk framgång och social mobilitet. Den fjärde anpassningsformen som Merton beskriver som den mest ovanliga formen är retreatism vilket innebär att varken legitima eller illegitima medel är tillgängliga. Detta kan i sin tur leda till flyktbeteenden som olika typer av missbruk (ibid, s. 249). Den sista anpassningsformen är uppror, vilket Merton beskriver individer som upprorsmakare. Människor i denna grupp bryr sig varken om medel eller mål och gör uppror mot normsystemet som uppstår. Dessa fem anpassningsformer beskriver inte personlighetstyper på individerna utan mer olika handlingstyper.

3.1.1 Kritik mot Strainteori

I litteraturen *Seduction of crime* (1988) uttrycker författaren Jack Katz kritik mot strainteorin och Robert Merton. Katz menar på att teorin använder sig främst av bakgrundsfaktorer för att förklara ett brott. Strainteorin lägger stor vikt på sociala strukturer som klass, kön och etnicitet och inte lika stort fokus på individen. Alla personer fungerar olika, vilket strainteorin inte tar hänsyn till. Att en individ kommer från en låg socioekonomisk klass eller känner press för att nå kulturella mål innebär inte att en människa ska begå ett brott. Det strainteorin inte tar upp enligt Katz är att det finns individer som inte har några ekonomiska bekymmer och inte känner några kulturella mål att uppnå men ändå begår brott. Det Katz syftar på är att man istället skall använda sig av förgrundsfaktorer för att förstå orsakerna till brottet (Katz 1998, s. 3–4).

3.2 Stigma & Stämplingsteori

Begreppet stigma innebär att känneteckna kroppsliga tecken på någonting ovanligt eller nedsättande i en persons moraliska status. Dessa tecken kunde förr i tiden vara ärr eller märken som brändes in i kroppen vilket synliggjorde att personen var en brottsling, en utstött person eller en person som man skulle undvika på offentliga platser (Goffman 2011, s. 9). Dock så indikerar Goffman att människor som klassas in som stigmatiserade, kategoriseras under en interaktion (ibid, s. 11). En egenskap som stigmatiserar vissa typer av människor kan vara bekräftelse på den fulla grupptillhörigheten för andra människor. Däremot betyder det inte att egenskapen är misskrediterande eller positivt värderad. Goffman har delat in stigmatisering under tre typer. Den första typen handlar om den fysiska statusen, vilket personer med kroppsliga missbildningar tillhör. Den andra typen av stigma är den psykiska statusen, vilket Goffman menar på att individens karaktär har fläckar som viljesvaghet, uppslukande/onaturliga lidelser eller bristande hederlighet. Goffman menar på att människors tillhörighet i denna typ av stigma kan bero på deras förflutna, vilket kan vara psykiska problem, fängelse, alkoholism, homosexualitet, arbetslöshet eller självmordsförsök. Den tredje typen kallar Goffman för den tribala stigmat, vilket innebär stigmat som etnicitet och religion. Han säger att den tribala stigmat kan föras vidare från generation till generation (Goffman 2011, s.12–13). Goffman vidareutvecklade om hur individer i samhället som blivit stigmatiserad anpassar sig till det och hur man kan hantera detta. Ett sätt för att inte stigmat ska påverka individen och leva ett vanligt liv kallar han för att passera. Innebörden i detta sätt är att människan undanhåller sitt stigma för att kunna för att inte ha en avvikande roll i samhället (Goffman 2014, s. 113–114). Detta är något som kan se bra ut på utsidan och något samhälle inte ser. Dock menar Goffman på att

individerna inte lever i sin verkliga frihet utan i skräck i sitt stigma (ibid, s. 114). Ett annat sätt som Goffman nämner om hur människor passar in och hanterar stigma i samhället är skylning, vilket innebär att personer distraherar stigma för att inte förstöra den sociala interaktionen (ibid s.114). Dessa olika sätt går att kombineras för att försöka dölja stigma och leva ett så normalt liv som möjligt. Ett annat hanteringssätt Goffman förklarar till att anpassa sig är hur stigma kan vara normalt i en viss typ av grupp och avvika i ett annat, detta är något han kallar för de egna och de visa (ibid, s 36).

En annan teori som påminner om Goffmans (2011) teori om stigma är stämplingsteorin. Stämplingsteorin är i stora delar lik teorin om stigma då individer i samhället kan uppleva att de befinner sig ett utanförskap och känner att de inte passar in. Ett sådant tankesätt kan skapa ett "vi och dom" mentalitet.

När det kommer till stämplingsteori menar Sohlberg (2019) att avvika beteende och identiteter hos människor skapas genom att de stämplas eller stigmatiseras. En avvika handling hos en ung människa kan innebära att viktiga personer i omgivningen betraktar och behandlar hen som kriminell eller som en "värsting" (Sohlberg 2019, s. 240). Det är de sociala identiteterna som den stämplade människan kan inkorporera i sin självbild, och som kan vara grunden för framtida handlingar. Sohlberg påpekar även på att begreppen självbild och identitet blir viktiga för att förstå varför människor handlar som de gör (ibid, s. 240–241). Begreppet stämpling kommer från Beckers och Lemerts forskning, som menar att en majoritet av befolkningen vid vissa tillfällen beter sig på ett avvika sätt. Det som är avgörande är hur omgivningen reagerar på detta, om individen blir stigmatiseras och etiketterad kan det påverka dennes självbild. Det gör att när man väl fått den stämpeln internaliseras det avvika beteendet hos individen, man försöker leva upp till de sociala förväntningarna som etiketten innebär. Det gör att man uppmuntras bete sig avvika vilket leder till en starkare stämplingsprocess (Payne 2008, s. 249).

3.3 Boendesegregation

Begreppet segregation är ett omfattande begrepp och kan kopplas till olika delar i samhället. I antologin *Etnicitet, perspektiv på samhället* (2007) redogör Roger Andersson vad segregationsbegreppet innebär, samt segregationens grundkategorier (Andersson 2007, s. 120). I segregationforskningen är det tre sociala kategorier som har dominerat, den demografiska

segregationen, den socioekonomiska segregationen och den etniska segregationen (ibid, s. 120). Den demografiska segregationen menar Andersson att det finns skillnader i geografiska fördelningen efter ålder, kön och hushållstyper. När det kommer till den socioekonomiska segregationen menar han att det är klass- och resursskillnader som styr var människor bor i en stad. Den tredje och sista kategorin etnisk segregation menar Andersson att individer som har liknande attribut som etnicitet eller religion riskerar att segregeras från personer som har andra attribut (ibid, s. 120). Med hjälp av de olika sociala kategorierna tydliggör det att segregation innebär att individer i samhället delas upp och lever längre ifrån varandra.

Dessa olika kategorier gå att kombineras till att segregationen ökar. Individer som härstammar från ett annat land har inte alltid samma resurser som en person som härstammar från Sverige. Vare sig det är ekonomiskt eller kulturellt så leder detta till en boendesegregation.

När det kommer till den etniska boendesegregationen är kopplingen mellan socioekonomisk- och demografisk segregation högst relevant. Även fast du härstammar från ett annat land och den etniska bakgrunden kan vara en faktor till segregationen spelar den socioekonomiska segregationen lika stor roll. I rapporten *Etnisk segregation i storstäderna* (2010) skriver författarna Nordström Skans och Åslund att etnisk diskriminering kan leda till en viss profession och inkomst vilket kan leda till ett sämre val på bostadsmarknaden (Nordström Skans & Åslund 2010, s. 6–7). Detta är något som Andersson belyser, att det i Sverige råder en tydlig etnisk hierarki på bostadsmarknaden som sedan leder till diskrimineringen bland bostadsområden. Störst risk att falla in i en sådan diskriminering är för svarta, muslimer och sedan länge romer (Andersson 2007, s. 128). Dock så grundar sig inte boendesegregationen enbart av etniska orsaker då människorna som bor i dessa hyresrätter, unga som vuxna, blir överrepresenterade. Detta leder till en försvårad värdeökning något som komplicerar att gå vidare på marknaden (Nordström Skans & Åslund 2010, s. 6–7). Molina (1997) menar även att svenskfödda har lämnat de tidigare miljonprogramsområdena och nyanlända flyktingar har tagits emot på grund av dels lediga bostäder av kommunerna men också billiga (Molina 1997, s. 97). Även om den etniska orsaken är en ledande faktor till boendesegregationen spelar den demografiska- och den socioekonomiska segregationen minst lika stor roll.

3.4 Socialisationsteori

Socialisationsteori är en teori om hur människors personlighet skapas genom olika sociala processer. Berger och Luckmann (1979) menar att den sociala verkligheten ser ut på ett visst

sätt och för att individer skall begripa det, behövs det en internalisering av verkligheten. Genom att människor befinner sig i olika interaktioner med andra människor bildas verkligheten (Berger & Luckmann 1979, s. 152). Dessa socialisationsprocesser genererar vetande om samhällets regler samt normer för människor, vilket leder till att ens eget beteende skapas.

Det finns olika faser inom socialisationen, där den första processen en människa går igenom benämns som primär socialisation. Primär socialisation innebär att människor tar åt sig av någon incident vilket leder till att individens beteende uppträds liknande i liknande situationer. Incidenten blir personligt meningsfull för individen. Detta gör att den primära socialisationen är grunden för människors utveckling. Berger & Luckmann (1979) menar på att man inte alltid behöver förstå den andra personen, men att man förstår intentionen med händelsen. Den andre personen behöver inte vara någon speciell person, det kan vara någon vän eller familj till individen (Berger & Luckmann 1979, s. 153–154).

Den andra fasen inom socialisationen är den sekundära processen, vilket innebär att det du lärt i den första processen tar du med dig till nya områden i samhället. Berger & Luckmann (1979) menar på att nya beteendemönster formas och de processer du anammat från tidig ålder inte alltid stämmer in från den första processen (Berger & Luckmann 1979, s. 162). För att en människa skall få en bättre förståelse om omvärlden och utvecklas bör den sekundära socialisationen ta efter den primära. Med hjälp av den sekundära socialisationen har individen format sin egen identitet och beteende vilket lett till att personer går sin egen väg i världen som de intresserar sig inom (ibid, s. 156–157). Intresset kan komma från något som individen varit engagerad i sedan tidigare, dock menar Berger & Luckmann på att individerna måste fördjupa sig mer inom ämnet för att processen skall fortsätta gå framåt (ibid 1979, s. 162–165).

4. Tidigare forskning

4.1 Vikten av ett förebyggande arbete

Anne W. Shumaker (1997) publicerade en studie som handlade om förebyggande arbete inom familjen mot ungdomsbrottslighet. Shumaker talar om hur studier i flera år har visat att dysfunktionella familjer löper större risk för att deras barn ska hamna i brottslighet. Samtidigt som det är socialarbetare som har till uppdrag att ta hand om dessa dysfunktionella familjer, är

den tidigare forskningen inom området som gjorts ofta gjord av yrkesmän inom andra områden. Studien av Shumaker (1997) ger en övergripande bild av de perspektiv som kan förekomma inom en dysfunktionell familj, vilket ökar risken för ungdomsbrottslighet inom fyra områden. Dessa fyra områden är: *kunna identifiera familjer som befinner sig i riskzonen, tidig intervention, tillgängliga tjänster och förebyggande arbete*. Familjens dysfunktion och de behov av sociala insatser familjen har, spelar en betydande roll för arbetet med att förebygga ungdomsbrottslighet. Shumaker menar att en stor del av litteraturen inom denna forskning kopplar ihop brottsligt beteende bland ungdomar med dysfunktion inom familjer. Flera av de orsaker som påverkar detta är brist på regler och kontinuerlig disciplin, brist på tillhörighet, familjekonflikter, instabilitet, dålig kvalitet på familjelivet och föräldrarnas förväntningar.

I sin studie vill Shumaker (1997) lyfta fram vikten av socialarbetarnas stöttning och hjälp till dysfunktionella familjer, för att förhindra att deras barn hamnar i en kriminell livsstil. Socialarbetare och exempelvis socialtjänsten kan bidra till dessa familjers utveckling på flera olika sätt, och stötta i föräldrarnas föräldraskap, hjälpa till med vägledning i form av familjeterapi, eller främja sammanhållning och stabilitet. Trots att det finns familjer som kommer i kontakt med socialtjänsten och får hjälp med de olika problem som kan finnas, är det många familjer som hamnar i skuggan av samhället och som inte får det stöd de behöver. Det kan även vara så att familjer med barn och unga inte vet att hjälp finns att få. Detta gör att det uppsökande sociala arbetet och yrkesverksamma på gräsrotsnivå, behöver försöka komma i kontakt med dessa familjer i ett tidigt stadiet, och uppmärksamma beteenden och känslor både hos barnen och föräldrarna (Shumaker 1997).

Shumaker (1997) kommer i sin studie fram till att det förebyggande arbetet är effektivare än det arbete som sker i syfte att korrigera, detta framförallt inom ungdomskriminalitet. Resultatet innebär att resurser riktade mot hjälpinsatser i form av tidig prevention genererar en bättre effekt när det kommer till att bromsa eller förhindra ungdomsbrottslighet. Det förebyggande arbetet behöver inte vara specifikt inriktat mot aktörerna direkt. Hjälp kan även erbjudas föräldrar i deras föräldraroll och hur de kan utveckla sina strategier i hur de samarbetar med barnen, hur deras tillsyn ser ut och hur de gränssätter och disciplinerar. Shumaker (1997) skriver att tidigt interagera med barnen kan resultera i betydligt större framgång än att försöka korrigera problemen när de väl etablerats.

4.2 Orsaker till att unga män begår brott

I en studie gjord av Helmut Remschidt och Reinhard Walter (2010), *What becomes of delinquent Children*, studerades pojkar i Marburg, Tyskland, som uppnått straffbar ålder och hamnat i registret för brott. Livslånga brottslingar och de vars brottslighet är tidsmässigt begränsad var två olika typer av brottslingar Remschidt och Walter (2010) kunde identifiera i sin studie, och forskarna talade om tre faktorer som gör att ungdomar väljer en kriminell livsstil; det manliga könet, tidiga tecken på aggressivitet samt negativ påverkan av brottsliga vänner. Risken för att utveckla en kriminell karriär blev även mycket högre ju mer märkbara vissa egenskaper blev hos en individ, egenskaper som emotionell labilitet, nervositet och spontan aggressivitet. Studien visade också att livslånga brottslingar uppstår som ett resultat av två huvudsakliga faktorer. Den första faktorn handlar om beteendestörningar tidigt i barndomen som exempelvis ADHD, samt aggressivitet eller störningar i det sociala beteendet som begränsar individens utvecklingsmöjligheter. Den andra faktorn var den påverkade personens ständiga sökande efter skadliga influenser och livsmiljöer som tar hänsyn till individens brister. Enligt Remschidt och Walter (2010) visar det sig väldigt tydligt att både biologiska och psykologiska faktorer har en betydelse för ett brottsligt beteende, vilka visar sig redan under barndomen. Forskarna visade även att det finns en mycket större risk för ett barn att utveckla ett kriminellt beteende när både psykosociala och biologiska riskfaktorer är representerade, än om det bara är en riskfaktor representerad.

Oghia, Osgood och Schroeder gjorde 2010 en studie om familjeövergångar och ungdomsbrottslighet. Forskarna skriver att det finns flera olika studier som kommit fram till att barn från instabila familjer i högre grad hamnar i en kriminell livsstil än barn från stabila familjer. Oghia, Osgood och Schroeder (2010) tolkar detta som en effekt av minskad kontroll från föräldrarna. Deras studie kom bland annat fram till att ungdomar uppväxta med två föräldrar i hemmet löpte en lägre risk för att hamna i en kriminell livsstil än de ungdomar som var uppväxta med endast en förälder. Forskarna utvecklar och beskriver hur problemen inte uppstår som effekt av att familjen splittras eller att mindre tid med föräldrarna spenderas, utan istället uppstår på grund av problemen som familjen haft innan den splittrats. Att ungdomar från splittrade familjer begår brott visade sig även ha en koppling till att föräldrarna hittat en ny partner. Att en ny partner kommer in i en splittrad familj behöver nödvändigtvis inte leda till att ungdomen utvecklar en kriminell livsstil, men studien av Oghia, Osgood och Schroeder (2010) visade att sambandet mellan en ny partner och en ökning av brottslighet hos ungdomen

fanns där. Studien visade även att ungdomar påverkas mer av en skilsmässa när de är i tonåren än när de är barn.

Renee J. Galbavy (2003) utformade en kvalitativ studie, *Juvenile delinquency: peer influences, gender differences and prevention*, för att jämföra hur flickor respektive pojkar påverkas av kamratrelationer som bidrar till brottsligt beteende. Galbavy (2003) intervjuade tio pojkar och tio flickor på en ungdomsanstalt, där varje intervjuperson intervjuades enskilt och avskilt från personal och andra ungdomar. Forskaren delade in resultatet i fyra teman; relationer med kamrater och påverkan av avvikande beteende, familjeinteraktioner och avvikande beteende, konsekvenser av ungdomsbrottslighet och skolan. I resultatet kunde Galbavy (2003) se hur majoriteten av pojkarna på något sätt involverade sina vänner i deras svar. Hundra procent av pojkarna anklagade under temat *relationer med kamrater och påverkan av avvikande beteende*, sina vänner för de brott de hade begått. Sextio procent hade begått brott för att imponera på vänner, och nittio procent uppgav att de använt droger för att deras vänner gjort det. Resultatet visade även på hur pojkarna anklagade sina föräldrar för deras alkohol och drogmissbruk, hur skolan var tråkig och att de därför hoppat av, samt hur konsekvenserna av att begå brott inte alls oroade pojkarna.

4.3 I vilken ålder är risken som störst?

Tidigare forskning om hur åldern vid första brottet spelar någon roll för huruvida en individ hamnar i en långvarig och kontinuerlig kriminell livsstil eller inte, visar lite olika resultat. Håkan Stattin och David Magnusson (1996) är exempel på forskare som ofta skiljer på ungdomar som startar med kriminalitet och annat antisocialt beteende runt 10 års ålder, och på de som startar senare i tonåren. Forskarna menar på att de ungdomar som sätter igång det kriminella beteendet tidigt löper en större risk att utveckla en kronisk brottslighet efter tonåren, medan de som börjar sent i många fall har ett kriminellt och antisocialt beteende som går över. I Helmut Remschidt och Reinhard Walters (2010) forskning kunde forskarna däremot se att brott som börjat begås tidigt och innan tonårsperioden, inte hade någon betydelse för utvecklandet av en kronisk brottslighet, samt att inte alla personer med en kontinuerlig kriminell livsstil nödvändigtvis hade varit kriminella redan i barndomen.

4.4 Hur påverkar omgivningen?

Barn och ungdomar påverkas av saker och händelser runtomkring dem, omgivningen påverkar deras utveckling. Jeanne Brooks-Gunn, Greg J. Duncan, Pamela Kato Klebanov och Naomi

Sealand (1993) talar om detta i studien *Do neighborhood influence child and adolescents development*, som gjorts med hjälp av datainsamlingar på enskilda barn och familjer utifrån vilken stadsdel de är bosatta i. Syftet med studien var att undersöka på vilka sätt två ekologiska system, inspirerat från utvecklingspsykologin, – grannskapet och familjen – påverkar barns utveckling. Resultatet i studien visade att olika stadsdelar hade olika påverkan på beteenden, attityder, värderingar och möjligheter. Forskarna fann i studien att barn och ungdomar i låginkomstområden inte gjorde lika bra ifrån sig som barn och ungdomar i välbärgade områden, trots att de enskilda familjerna var kontrollerade och inte skilde sig så mycket åt. Grannskapseffekten är allmänt väldigt stark, och i den omfattning som ekonomiska attribut påverkar utvecklingen talas det ofta om att frånvaron av förmögna familjer har större påverkan än närvaron av låginkomsttagande familjer.

4.5 Från utsatta till goda livsvillkor

I en nyligen publicerad rapport från Malmö University Publications in Urban Studies, MAPIUS 26, *Att vända på utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet* (2020) har författarna som syfte att sammanföra kunskap och erfarenheter för att bättre förstå problem med brottslighet och otrygghet i socio-ekonomiskt utsatta områden. Den nationella forskningscirkeln och det projekt som rapporten har sitt ursprung ifrån representeras av medlemmar från olika delar av polismyndigheten, kommuner, länsstyrelser och Brottsförebyggande rådet (Brå), och samordnades av forskare vid Malmöuniversitet. Rapporten, eller boken, innehåller fakta, statistik och sammanställningar från olika studier och forskningsrapporter, statistik från myndigheter och litteratur.

Hallin och Westerdahl (2020) skriver i rapporten om vad som egentligen menas med utsatthet och utsatta livsvillkor, och menar att det handlar om att händelser eller processer påverkar individers eller grupper livssituation negativt. Det kan vara enstaka händelser men också långvariga processer, som arbetslöshet eller exkludering på olika sätt (Hallin & Westerdahl, 2020). Att leva under utsatta livsvillkor menar författarna påverkar människors utvecklingsmöjligheter, och efter andra världskriget var det en viktig utgångspunkt för de välfärdssamhällen som växte fram att ha samma förutsättningar oavsett uppväxtvillkor (ibid s. 24) Ett barn som växer upp med arbetslösa föräldrar eller föräldrar med olika sorters problematik har uppväxtvillkor som kan ha en negativ inverkan på detta barn. Trots detta menar

författarna att barnet ska ha samma förutsättningar att kunna leva ett fullgott liv som någon med föräldrar utan dessa typer av svårigheter.

I Rapporten hänvisar författarna till den amerikanske filosofen Martha Nussbaum, som säger att alla människor har rätt att utveckla sina förmågor för att kunna leva ett fullgott mänskligt liv, och för att detta ska vara möjligt behöver vissa grundläggande förutsättningar vara uppfyllda (Nussbaum 2013, se Gerell et al. 2020, s. 24). Författarna skriver att människan är ett handlande subjekt som ska ta ansvar för sina handlingar, vilket också innebär att alla inte besitter samma förutsättningar att utveckla sina liv som de önskar. Deras möjligheter kan istället begränsas av individuella, sociala och klassmässiga förhållanden som begränsar deras handlingsutrymmen. För att människor ska utvecklas och kunna leva under goda livsvillkor, menar författaren att flera faktorer måste samverka, faktorer som de i rapporten kallar egenförmåga samt kollektiv och institutionell förmåga (ibid s. 171). En individs medfödda eller utvecklade förmågor och kompetenser som denne har för att kunna hantera olika situationer, behöver samverka med individernas förmåga att hantera uppgifter gemensamt och deras förmåga att utöva social kontroll. Den institutionella förmågan syftar till de resurser och kompetenser som samhällsinstitutioner har för att kunna fullgöra sina uppdrag (ibid).

Det som blir intressant i förhållande till denna uppsats är hur rapporten lyfter fram vad det är som gör att människor lever fullgoda liv, med andra ord inte i någon kriminell livsstil. Goda livsvillkor enligt författarna är en lång rad olika begrepp som grundar sig i känslor som skapats av de olika förmågor och kompetenser som ovan nämnts. De goda livsvillkoren är Representation, Erkännande, Känsla av sammanhang, Materiell och ekonomisk trygghet, Fysisk säkerhet och trygghet, Omsorg och emotionell trygghet samt Fysisk och psykisk hälsa.

5. Resultat

Studiens resultat är indelat i olika teman, då respondenterna lyfte fram flera svar kring både vad som gjort att de inte hamnat i en kriminell livsstil, och vad Järva som uppväxtområde spelat för roll i deras liv. De olika teman som arbetats fram ur det empiriska materialet är *familj, långsiktig hållbarhet, område, umgänge och en ungdomsledares perspektiv*. Respondenternas svar på de huvudsakliga frågeställningarna presenteras löpande under samtliga rubriker, där teman *område* och *umgänge* framförallt lyfter fram svaren gällande Järvas roll i deras liv.

5.1 Familj

Under intervjuerna som gjordes hade familjen en central plats i alla våra respondenters svar om vad som hållit dem ifrån den kriminella livsstilen. Familjekonstellationen såg olika ut för alla individer samt att de blivit påverkade på olika sätt. Den mest positiva responsen vi fick från samtliga är att de nu vet hur de kommer uppfostra sina barn i framtiden. En av respondenterna, Tommy 23 år, stack ut i sina svar om hur hans uppväxt med familjen såg ut, och hur familjen både hjälpt men också stjälp.

“Såklart mina föräldrar hjälpte mig i mycket men ibland det kändes som ja va i ett koppel. Jag kände mig instängd när jag visste att mina grabbar va ute och jag va fast hemma.”

Tommy menar på att det kan vara en stor riskfaktor att växa upp i ett utsatt område utan stöd från ens föräldrar. Dock belyser han även att ett för högt tryck från ens föräldrar kan leda till motsatt effekt. Detta tryck kan beskrivas som en stor press, eller som en bur som du sällan får lämna. Du får inte gå ut och umgås eller hitta på aktiviteter med dina vänner. Tommy menar att detta var vad som hände honom, och att hans föräldrars höga tryck resulterade i motsatt effekt, och att han istället för att lyda, trotsade. I överlag var familjen en stor faktor till att respondenterna hållit sig undan från den kriminella livsstilen, dock kunde det se olika ut för individerna. Frank 22 år, menar på att familjen betyder så mycket för honom, att i varje beslut han fattar, har han dem i åtanke. Olika handlingar med både vänner och på egen hand kan styra ens framtid. I Franks fall var det tankar och känslor om vad familjen skulle tycka som styrde hans handlingar.

Al 26 år, kommer från en stor familj med många syskon. Den stora familjen var anledningen till att föräldrarna var tvungna att jobba väldigt mycket. Al anser, trots att hans mamma och pappa var borta mycket på grund av jobb, att han haft närvarande föräldrar som tagit ansvar och gjort sitt bästa. De fanns där, men samtidigt inte, vilket gjorde att syskonen var tvungna att ta hand om och värna om varandra. Al berättar att hans äldre syskon var hans förebilder, då de studerade på universitetsnivå och fick bra jobb. Syskonens utbildning och de jobb som kom med det, medförde inspiration för Al, och att han själv ville föregå som ett gott exempel för sina yngre syskon.

Pablo, 25 år, är den respondent som talat tydligast om just föräldrarnas roll i hans liv, och hur både hans mamma och pappa genom en aktiv närvaro styrt Pablo ifrån den kriminella livsstilen. Pablo är en av de respondenter som berättar om en uppväxt som inte har präglats av kriminalitet

och kontinuerlig brottslighet, utan snarare en tonårsperiod med handlingar han definierar som mindre allvarliga och som “vanligt” bus.

“Alltså när jag var 15 så åkte jag fast för snatteri, i min värld är det inte jätte kriminellt.. och då blev det tydligt hemma att det var jätte allvarlig... och då förstod jag, även ledsnaden hos mina föräldrar att det här är nån form av misslyckande... och sen följde de upp det då, därefter alltså, okej; vem umgås han med, vart är han, vart är han inte, varför gör han så..? Jag lärde mig inte första gången, jag var tvungen att åka fast en gång till.. och då blev det ännu mer allvarligt för mig, jag blev inlåst hemma, fick massa straff, just för att förstå att det här är fel...”

Pablo talar om hur föräldrarna med tydlig gränssättning på en gång visade att brott var fel, även om han beskriver brottet som “inte jättekriminellt”. Även om föräldrars gränssättning på detta sätt kan anses vara det självklara i dessa fall, poängterar han att det fanns de som inte fick uppleva samma lärdom av sina föräldrar som han fick.

“...alltså nångång när vi till exempel åkte fast, andra gången, min pappa kom dit och fick hämta mig framför polisen och allting, den andres förälder gick inte ens att få tag på.. så nånstans, det var en signal på att de sket i det totalt... Och han fortsatte ju... han fortsatte ju snatta...”

“...hade jag inte haft tillräckligt med varningar, hade jag inte fått den läxan jag fick av mina föräldrar, ja då hade chansen varit mycket större att jag fortsatt göra det...”

Pablo återgår under intervjun flertalet gånger till att familjen varit den faktor som varit mest bidragande till att han distanserat sig från den kriminella livsstilen, en livsstil som trots allt ändå fanns närvarande i hans omgivning under hela hans uppväxt. Han berättar att han trots omgivningens påfrestningar, har växt upp med att kriminalitet är fel då han haft föräldrar, syskon och vänskapsrelationer, vilka han även menar blivit starka som familjeband, som lärt honom detta. Pablo medger under intervjun att han haft vänner i hans umgängeskrets som har levt en kriminell livsstil, men att han lyckats skilja på vännernas sysselsättningar, och distanserat sig från de aktiviteter hans familj lärt honom är fel. Hans familj och framförallt föräldrar, menar Pablo har gjort så att allt det glorifierade med kriminaliteten, som pengarna, respekten och makten, inte varit tillräckligt lockande. Pablo tror att om han hade varit i samma position, fast utan hans föräldrar som satt tydliga gränser, hade risken för att falla för kriminalitetens lockelser varit mycket större.

5.2 Långsiktig hållbarhet

“...Det kändes inte såhär hållbart...att man kände att det här kommer inte.. det är inget hållbart det här kan man inte hålla på med... Jag tror jag sökte nånting mer såhär.. mer fast och hållbart... nåt stabilt fast nåt enklare.. där jag kan vara min egen chef kände jag.”

Tony, 25 år, växte precis som Al upp med en stor familj, men med bara äldre syskon. Tony är även en av de respondenter som beskriver en del av uppväxten som kriminell, där han under en period livnärde sig på drogförsäljning bland annat. Tony levde den kriminella livsstilen, men fullföljde den inte. Som citatet ovan visar, hade han andra tankar om hur hans framtid skulle se ut. Tony vet inte var strävan efter något stabilt började, eller var det kom ifrån. Han reflekterar kring om det kan ha att göra med ett stort rån han deltagit i, och om all stress och alla oklarheter runt omkring det gav han avsmak. Han berättar även om hur alla hans syskon studerat vidare efter gymnasiet, och inte nödvändigtvis direkt. Han menar att syskonen och deras sena val av vidareutbildning kan ha varit en inspiration för honom, som själv valt att prova på både knegarjobb på lager, och drogförsäljning i området under en period efter gymnasiet.

“... och alla mina syskon är nästan.. jaa, alla är typ utbildade nu såhär i efterhand, så jag tror att det också har varit såhåra, visat lite att ja men typ, det går.”

Den långsiktiga hållbarheten kan ses som en framtidsplan både för en själv men också för sin familj. Att leva i en kriminell livsstil där det är svårt att förutspå framtiden, innebär att ens liv kan förändras på någon sekund. Tommy, som hamnade i den kriminella livsstilen, berättar hur hans tankegångar gick när han kände för att lämna kriminaliteten bakom sig och varför han gjorde det.

“Du lever i en osäker miljö du vet inte vad som kommer ske imorgon. Många lever inom paranoia i det livet. Man ställer sig frågan är det värt och ibland hamna man i banor som var grova och de hade bieffekter.”

Det Tommy syftar på är att risken att förlora sin frihet är större än belöningen. Det kan vara svårt att ta sig ur när man väl är inne i cirkeln, möjligheterna att ta sig ur kan kännas minimala. I Tommys fall hade han en lösning...

“Jag tror ja hade läst 1,5 år in i utbildningen, så när jag ändå hade utbildningen att falla tillbaka på så var det ingen ide att fortsätta med det. Många av de som jag umgicks med hade ingen sånt, de hade inget examen från gymnasiet de här är allt de vet och allt de kommer göra. De blir som ett tunnelseende.”

Skolan var en av de främsta orsakerna till att Tommy kunde ta sig ur kriminaliteten och satsa på något annat. Tommy påpekar att de flesta han umgås med har ett tunnelseende då de inte vet något annat än att tjäna pengar genom att begå brott.

Ur ett större perspektiv kan skolgången vara en viktig del av ungdomars framtid. Detta var något som respondenten Frank ansåg som nyckeln till att minska kriminaliteten i Järvaområdet. Likt Tommy har Frank också vidareutbildat sig, och berättar i intervjun att han med utbildningen framförallt hoppades på en nystart och en tryggare framtid, men även att andra ungdomar skulle inspireras och inte begå samma misstag som han gjorde...

“skolan är en viktig del för ungdomar, du tillbringar mer tid i skolan nästan än vad du gör hemma. Tyvärr finns det en enorm resursbrist i vårt område. De blir lätt hänt att de anser sig själva som ett problembarn vilket kan göra att de ger upp hoppet på skolan och väljer att gå en annan väg.”

På grund av Franks goda skolgång under uppväxten kände han sig inte utanför och inte som ett “problembarn”. Detta belyser han som grunden för att inte hamna i kriminaliteten. Att resursbristen är hög i Järvaområdet kan bero på olika anledningar, vilka kommer att redogöras för nedan.

5.3 Bostadsområdet

Utöver beskrivningar som familj och långsiktig hållbarhet, har Järvaområdet som uppväxtområde också fått en stor plats i det insamlade datamaterialet. Alla respondenter talar om hur området format de på ett eller annat sätt. I samtalet om Järvaområdet och hur det påverkat deras livsval, går det även att hitta svar på den andra frågeställningen om vad Järva som uppväxtområde spelat för roll i deras uppväxt och liv. Oavsett om Järva med sin stigmatiserade bild av sig, sitt utanförskap och tuffa miljö bidragit med att någon av respondenterna hamnat snett eller fått uppleva svårigheter, vittnar Al, Tommy, Frank, Tony och

Pablo om hur det i slutändan resulterat i en positiv erfarenhet och ett formande av deras liv och personlighet.

”Min räddning från att bli kriminell har varit att jag bor i de här områdena...För att i de här områdena så får du lära dig det hårda livet, antingen så väljer du att vara kriminell eller så väljer du att inte vara kriminell... det går inte mittemellan”

“... Om viljan finns där om att han vill vara kriminell då han kommer vara kriminell. Jag hade inte den viljan att vara kriminell förstår du...”

Al förklarar hur Järva spelat en avgörande roll i hans uppväxt. Han menar på att Järva indirekt är orsaken till varför han inte hamnat i en kriminell livsstil. Al har under intervjun uttryckt hur han anser att en person väljer att bli kriminell eller inte. Al menar att det finns en vilja hos en individ, en vilja att bli kriminell eller att inte bli kriminell, och att den viljan styr valet av att begå brott eller inte. Varifrån den här viljan kommer kan vara olika saker enligt Al, men i hans fall har hans olika vänskapsrelationer som hans uppväxtområde Järva serverat honom, format en åsikt som gjort att han inte velat bli kriminell, och därför valt att inte bli det. På så sätt har området för Al varit det som främst gjort att han inte hamnat i en kriminell livsstil, detta trots att Järva klassas som ett särskilt utsatt område. Al menar att han inte skulle ha kunnat forma en åsikt om kriminalitet på samma sätt ifall han hade bott i ett vanligt område, och inte ett särskilt utsatt. Han tror att om han hade haft exakt samma omständigheter och förutsättningar, men bytt ut området, hade risken varit stor att han velat komma åt de där pengarna ändå.

Ett område kan betyda olika saker för olika individer, det kan ge en person lycka, trygghet och frihet. Även om det enbart inte är positivt kan ett utsatt område också vara en barriär för en individs framtid. Barriärerna som finns i området kan vara diverse saker, detta är något som Frank menar på är hinder som finns in ett utsatt område...

“De strukturella förutsättningarna som finns här sätter käppar för dom bor i förorten. De blir en destruktiv miljö när skolan inte fungerar, brist på resurser. Utifrån ett långsiktigt syn på dessa samhällsproblem är det inte bra.”

Även om det finns mycket positivt att ta med från sitt område menar Frank att det inte går att undgå de problem som finns. Utifrån ett större perspektiv belyser Frank att de tillgångar som

finns i Järva inte hanteras på rätt sätt vilket leder till en negativ miljö. Denna negativitet som uppstår kan leda till fel val som görs av ungdomar från Järva. Ett annat problem med att växa upp i Järva är de förutfattade meningarna som finns. Tommy menar på att Järva betyder mycket för honom, men att det under uppväxten har varit tufft att komma in i samhället då han känt sig socialt exkluderat på grund av sitt bostadsområde.

“när jag rör mig i stan kände jag när jag var yngre att man fick mycket blickar på en typ som de här är en ghetto unge, väktare följde efter dig i affären man blev stigmatiserad helt enkelt. Det har påverkat mig och gör det fortfarande idag undermedvetet.”

Känslan av att ha fått blickar eller att bli stigmatiserad till något var det fler respondenter som upplevde. Trots den varierande åldersskillnad mellan intervjupersonerna så har de delat samma känsla om att de stött på någon form av hinder på grund av deras bostadsområde. Pablo känner att detta är något som ständigt pågår, och för honom har det även visat sig när han velat starta igång projekt av olika slag.

“Jag har försökt starta igång projekt och så, det har blivit tydligt för mig att kommer man från Järva, kommer man från ett sånt område... då är det mycket svårare, då är det misstankar kring allting, det blir frågor om mitt område än projektet...”

5.4 Umgänge

Vänner var ett stort ämne bland respondenterna och vänskapsbanden såg olika ut för individerna. För några av dem kunde banden brista eftersom de vännerna som stod en nära var en negativ påverkan för dem. För några andra av respondenterna var vännerna en trygghet och kunde ses som en räddning bort från kriminaliteten. Något som dem alla hade gemensamt var att de växte upp i Järvaområdet och hade en stor umgängeskrets. Samtliga respondenter känner de flesta ungdomar som bor i deras område, dock hade dem sina närmsta vänner som de kunde vända sig till. Beroende på stadiet i livet såg umgänget olika ut för individerna, orsaker som byte av skola, flytt till en annat område eller allmänt växa ifrån varandra.

För Franks del var det en mognadsfråga, han insåg att vännerna som han umgicks med hade ett dåligt inflytande på hans beteende, något som påverkade honom till bryta vänskapen och för att inte hamna på fel spår.

“Ja hängde med fel människor, det kom till en viss gräns och tog ett steg tillbaka träffade nya människor som vill samma som en själv och sikta mot samma mål.”

Umgänget är en stor aspekt i uppväxten, även om Frank förstod att det är ett tufft och svårt beslut var han tvungen och göra det som var bäst för sig. Vänner kan också rädda en individ till att inte hamna i kriminaliteten vilket leder till att ett band bildas som är svårt att bryta. Tony menar på att relationen han hade med sina närmaste vänner har idag blivit så stark att det har utvecklats till ett familjeband.

“Man kan prata om såhär familjeproblem, och problem i relationer och aa.. allmänt. Samma sak som man skulle prata med sina syskon kanske ännu mer till och med. Så det är såhär, familjereaktion skulle jag kunna säga till mina vänner idag.”

Även Al, Pablo och Tommy är inne på samma spår som Tony. Järvaområdet har betytt mycket för dem under uppväxten. Det var där de träffa sina första och idag bästa vänner. Anledningen till att vänskapen bildades och fortfarande är stark såg liknande ut för många. Samtliga respondenter har sitt ursprung från ett annat land och stadsdelen Järva är ett mångkulturellt område, vilket var något som byggde upp vänskapen då dem kände en samhörighet. Pablo indikerar på att den kulturella liknelsen han delar med sina vänner är anledning till att bandet är så starkt samt att detta band inte skulle finnas om han inte växte upp i Järva...

“Man ser vissa traditioner och kulturella saker som jag också har från hemlandet och då blir det lättare att umgås för de förstår mig. Jag tycker just den här familjekänslan är ganska stark... runt omkring området.”

Likt Pablo beskriver indikerar Frank på att de nya relationerna han skapade var via familjekänslan som fanns i hans område...

“det var tydligare familjeförhållanden bland mina nya vänner, vad som är rätt och vad som är fel. Min familj är väldigt troende och de följer samma religion vilket gjorde oss ännu närmare.”

Vare sig det är idrott, religion, skola eller något annat så har Järva erbjudit de en trygghet när det kommer till skapandet av vänner. Hemmakänslan och tryggheten har betytt en stor del av deras uppväxt, de flesta av respondenterna påstår att förutsättningarna är liknande för alla och skammen för att inte passa in existera inte.

5.5 En ungdomsledares perspektiv

Syftet med att intervjua en ungdomsledare på en verksamhet som arbetar med samma målgrupp som denna uppsats behandlar var att få en "experts" perspektiv på framgångsfaktorerna i en ung, vuxen, Järva-mans uppväxt och liv. Respondenten Anthony har bott och arbetat i Järvaområdet i hela sitt liv. Hans arbete som fritidsledare består inte av särskilda praktiska arbetsuppgifter, men kräver särskild social kompetens, erfarenhet och kännedom kring område, människor och sig själv. Anthony beskriver arbetet som uppsökande men samtidigt inte. Han och hans kollegor välkomnar alla ungdomar och unga vuxna till verksamheten, men går inte själva ut och "värvar" personer dit. När de olika individerna spenderar tid på verksamheten, är det för Anthony och kollegorna viktigt att söka upp, ta kontakt och lära känna dem, framförallt för att det är trevligt, men också för att hitta "riskpersoner" som Anthony kallar det.

"(...)vi är inga poliser, vi ser till så att alla sköter sig inom våra väggar och försöker vägleda de i riskgruppen så att de sköter sig utanför våra väggar också."

Anthony talar ur en livslång erfarenhet av Järvaområdet, en uppväxt- och tonårserfarenhet utav en kriminell livsstil och en hel yrkeslivserfarenhet av arbete med alla olika typer av ungdomar och unga-vuxna. På frågan om vad Anthony upplever vara det som driver bort en individ, eller vara det som håller en borta från den kriminella livsstilen är hans svar inte mycket olik resterande respondenter. Det som dock sticker ut är Anthonys beskrivning av den enskildes personlighetsdrag och vad för mental styrka denne besitter. Han menar på att ju lättare en person har att stå emot den närmaste gruppens påtryckningar, samhällets förväntningar och det lockande med att begå brott, ju större chans har denne att inte hamna i en livsstil som präglas av kriminalitet.

"Alla kommer att begå något hundra procent.. det bara är så.. är man härifrån... men det behöver inte vara värsta grejen, värsta brottet, men jag säger bara.. alla kommer att göra något. Men jag har sett de som kan stå emot, de är starka mentalt, säger nej jag ska softa här"

när hans vänner är på väg o ska göra något, och han bryr sig inte om de kallar han bangare... tillslut han hittar andra vänner som inte håller på med dumheter, där har hans mentala styrka hållt han borta från en kriminell livsstil. Sen kan man diskutera var den mentala styrkan kommer ifrån, om det är föräldrarna eller nåt man själv byggt upp.”

Anthony beskriver även vidare hur en ung kille i områden som Järva idag, är väldigt sårbar och exponerad för mycket som pressar honom till att ta steget in på den brottsliga banan. Att kunna säga nej krävs otroligt stark karaktär säger Anthony, och är man inte fysiskt stor och stark menar han att man tyvärr riskerar att bli “uppäten”, mobbad. Den mentala styrkan i kombination med den fysiska är enligt Anthony oslagbar. Det menar han att han har sett hur många gånger som helst, både som ungdomsledare och under sin egen ungdom. På följdfrågan gällande om den mentala styrkan kommer från föräldrarna eller en själv svarar han föräldrarna. Anthony talar inte om närvarande eller frånvarande föräldrar, utan använder begreppet *attityd*. Anthony utvecklar och beskriver hur föräldrar inte behöver vara hundra procent närvarande för att barnen inte ska hamna snett, men att det är avgörande vilken attityd föräldrarna har till diverse saker i deras egna, och barnens liv.

“Den kommer från föräldrarna (...) du behöver inte ringa han 24/7, eller sätta ut tider man ska vara hemma och allt sånt där.. behövs inte diktatur. Har du som förälder en korrekt attityd vad gäller allt som jobb, skola, principer, vara en god människa, visa respekt och allt... uppfostrar du ditt barn så, lever du själv enligt de principerna eller attityderna, och med jämnt mellanrum följer upp ditt barn och tar ditt ansvar i hans liv, kommer på möten, ser till att gränssätta när det behövs och allt sånt, då kommer du se att du har en mentalt stark.. ett barn med hjärtat på rätt plats”

6. Analys

I detta avsnitt analyseras den empirin vi nyss redogjort för utifrån våra valda teorier och begrepp. För att besvara studiens syfte och frågeställning så tydligt som möjligt kommer analysen att delas in i tre segment. De valda segmenten är, *personlighets skapande i utsatta områden, innanförskapet i ett utanförskap* och *dömd på förhand*.

6.1 Personlighetsskapande i utsatta områden

Personerna som medverkade i studien har växt upp i Järva och sett saker som ses som avvikande i samhället. I området finns en hög närvaro av kriminell aktivitet, vilket har pågått så länge Järva definierats som ett särskilt utsatt område. Skapandet av personligheter kan ske i olika former. Genom att se en hög kriminell aktivitet i ung ålder kan det skapa en normalisering. Grunden för en individs inläring är en egen tolkning genom de sociala processerna som sker (Berger & Luckmann 1979, s. 152). Dock så behöver inläringen inte enbart komma utifrån. För respondenternas fall kom inläringen hemifrån, då de alltid har haft föräldrarnas stöd och trygghet bakom sig. Berger & Luckmann (1979) menar på att den primära socialisationen i första hand kommer hemifrån (Berger & Luckmann 1979, s. 154). Att respondenternas föräldrar haft tydliga värderingar och gett dem konstant kärlek, kan ha format deras förståelse för att det är fel att begå brott. Att bo i ett utsatt område med föräldrar som inte är närvarande under barnens uppväxt, kan bilda negativa konsekvenser. Forskning visar enligt Thomas Johansson (2009) på hur fäder i kärnfamiljer spelar en stor roll för barnens, speciellt sönernas, uppväxt och utveckling (Johansson 2009, s. 82). Ingen av våra respondenters föräldrar var frånvarande under deras uppväxt, vilket kan ses som en av orsakerna till att de inte hamnat i en kriminell livsstil.

Inläringen som respondenterna fått hemifrån har de tagit med ut i livet. Dock förändrades respondenternas beteendemönster under uppväxten. I den sekundära processen formade individerna sin egen identitet och eget beteende. Anledningen till att intervjupersonernas nya beteenden formades var på grund av människor de lärde känna på platsen de växte upp på. Det beteendemönster intervjupersonerna utvecklade under den sekundära socialisationen kommer i grunden från den primära socialisationen vilket var hemifrån. Mertons fem anpassningsstrategier för medel och mål i samhället var relevanta i alla respondenters svar, men på olika sätt.

När det kom till Al, Pablo och Tommy tillhörde de anpassningsformen *konformitet* då de var väl inrättade i samhället, och risken att de skulle begå ett brott var minimal. När det kom till den ekonomiska framgången hade Al, Pablo och Tommy sänkt sina mål i tidig ålder, eftersom de hade accepterat de medlen som fanns tillgängliga för dem. Ingen av dem ville utöva brott eller leva den kriminella livsstilen för att nå en ekonomisk framgång, vilket gör att de även tillhör anpassningsformen *ritualism* (Estrada & Flyghed 2017, s. 249). Frank och Tony tillhörde den andra anpassningsformen som Merton kallar *innovation*. De hade inte liknande

förutsättningar när de kom till medel som de andra respondenterna, vilket ledde till att de båda var tvungna att begå brott för att uppnå sitt mål. Frank var en engångsförbrytare då han enbart begick ett brott en gång (Bergström 2012, s. 23). Det som fick Frank att inse att det inte var nödvändigt att begå något brott för att uppnå sitt mål var sin personlighet han skapade i sitt område. Mentorerna och förebilder visade Frank att alla förutsättningar inte behöver finnas i ens liv och att de går att lyckas utan att begå något brott. Det som fick Tony, som också var en engångsförbrytare, att inte fullfölja en kriminell livsstil, var att han inte såg en långsiktig plan och att det inte var värt risken. Detta fick Tony att sänka ambitionen om sitt mål och istället hitta ett lagligt sätt för att uppnå det.

6.2 Innanförskapet i ett utanförskap

I ett utsatt område som Järva finns det en tydlig segregation som uppstår, och segregationen som respondenterna upplevt har skett i alla olika former. Den demografiska segregationen är vad som visat sig vara den största påverkan på individerna, när det kommer till var de bor och hur de har växt upp. Samtliga respondenter känner att de alltid har haft samhället emot sig på grund av deras bostadsområde. Boendesegregationen som respondenterna upplever, gör dem till en exkluderad grupp som lever i ett område som kännetecknas av både social utestängning och utanförskap (Svedberg & Wollter 2013, s. 64–65). Utanförskapet som respondenterna upplevde var inte enbart den demografiska segregationen, utan även den etniska. Att respondenterna har en utländsk bakgrund har lett till att de inte ansett sig själva vara tillräckligt kvalificerade för att passa in i den svenska normen. Detta är något som Andersson (2008) belyser om individer med liknande attribut som etnicitet eller religion, vilka riskerar att segregeras från personer som har andra attribut (Andersson 2008, s. 120).

Utöver den demografiska och etniska segregationen, har respondenterna även upplevt att de inte haft det lika bra ställt ekonomiskt som andra barn på andra platser. Dock berättar de i intervjuerna att de vänner som de umgått med haft samma ekonomiska situation som de själva, vilket gjort att känslan av samhörighet växt fram.

Trots respondenternas känsla av utanförskap bildades ett innanförskap, ett innanförskap där en solidaritet växte fram genom att visa samhället motsatsen. Samhörigheten samtliga respondenter upplevde skapade ett så kallat "vi och dom" tänk. Bauman (2017) redogör att tänket om "vi o dom" växer fram genom att den ena kategorin omfattar de grupper som vi känner att vi tillhör, i detta fall respondenterna. Den andra gruppen omfattas av de som vi inte

kan eller vill tillhöra (Bauman 2017, s. 43). Den "vi" känslan som uppstår bland respondenterna kommer från platsen de växt upp på, då den multikulturella livsstilen som finns i Järva är något informanterna kan förknippa sig själva med. Betydelsen av innanförskapet förklaras som en god gemenskap vilket lett till att Järva som område haft ett stort inflytande i respondenternas liv. Samtliga deltagare har växt upp i en svag social och ekonomisk position vilket enligt Lalander (2009) kännetecknas som otrygghet och maktlöshet (Lalander 2009, s. 69). När en sådan känsla uppstår är det normalt att unga män försöker finna samma typ av individer för att uppleva känslor av styrka och närhet (ibid, s. 69). Detta var något som gjorde respondenternas innanförskap starkare. Relationerna som bildades i innanförskapet var så starka att det var en av faktorerna till att den kriminella livsstilen inte var ett alternativ för Al, Tony, Tommy, Pablo och Frank.

6.3 Dömd på förhand

Tidigare i denna undersökning har det lyfts fram att individer som kommer från Järvaområdet har stigmatiserats som avvikande från samhällets normer i flera år. Att en person förutbestämt inte passar in eller är tillräckligt bra är något som gäller för alla våra respondenter. Jobsökande, banklån för bostadssökande eller idrottsprestationer, stämplingen har förekommit i olika stunder under uppväxten och sker än idag. Utifrån Goffmans (2011) stigmatiseringstyper faller alla respondenter under den tribala stigman (Goffman 2011, s. 12–13). På grund av Tonys, Franks, Tommys, Pablos och Als, antingen religion, klass eller etnicitet, har de ofta känt att de behöver överprestera eller jobba mycket hårdare än någon som inte kommer från Järva eller ser ut som dem. Ojämligheten som uppstod påverkade respondenterna på olika nivåer. För Franks del har han varit osäker på sig själv, vilket gjort att han har varit tvungen att behöva bearbeta det genom att försöka socialisera sig ännu mer för att passa in i samhället. I Als fall var det istället när han sökte till ett specifikt jobb, och fick avslag på grund av att han inte hade någon universitetsutbildning. Al tror mer på att det handlar om var han bor och inte en universitetsutbildning, eftersom han var mer erfaren än personerna som jobbade på arbetsplatsen. Skillnaden i Als situation gentemot Franks var att han valde att studera vidare, då arbetsgivarna som en gång nekat Al till att få jobb gav honom styrka och vilja till att studera vidare för att motbevisa dem.

Den mentala styrkan som Al fann är något som ungdomsledaren Anthony menar är en unik egenskap att besitta för att komma från Järvaområdet. Individer som inte blir accepterade in till

samhället och inte har den mentala styrkan som Anthony menar, faller lättare in i gruppsyck och kan gå fel väg. Detta går att koppla till Beckers teori om stämplingsteoretiska perspektivet, som menar att om en person bär en negativ stämpel och förknippas som kriminell, begränsas dennes livsmöjligheter (Becker 2006, s. 76). Trots att du är dömd på förhand och bär på en negativ stämpel som resulterar i begränsade livsmöjligheter, finns det en inre vilja i alla respondenter att nå framgång i livet utan att leva den kriminella livsstilen. Ungdomsledaren Anthonys teori om attityden de skapar hemifrån genom att visa respekt, ha goda principer när det kommer till skola och jobb, bygger upp ungdomarnas inre vilja och styrka till att det finns en annan väg att gå.

7. Slutsats och Diskussion

7.1 Slutsats

Att unga-vuxna inte hamnar i kriminella livsstilar är ingen slump utan det finns, som framgår i denna uppsats, tydliga orsaker. Vi har valt att redogöra de främsta faktorerna som influerat respondenterna i denna studie. Platsen de växte upp har en stor betydelse i deras uppväxt och liv eftersom den har format respondenterna till dem människorna de är idag. Trots de höga riskfaktorer som kommer med att växa upp i Järvaområdet har detta omvandlats till skyddsfaktorer för våra intervjupersoner. Genom att ha växt upp i Järva har de alltid känt sig utanför samhället vilket gjort de enade om att de skapat en tryggare zon att röra sig inom. I den trygga zonen har de utvecklat sin sociala och psykiska förmåga att avstå från de kriminella kretsarna. I den psykiska förmågan har en stark mentalitet bildats för att inte falla för gruppsyck, vilket är förekommande i ett utsatt område samt att tänka i ett längre perspektiv, då att utföra kriminella handlingar oftast slutar illa. I den sociala förmågan är den största faktorn inlärningen som skett i tidig ålder då föräldrar eller syskon är närvarande under uppväxten och lär de från barnsben om hantering av tuffa situationer med tydliga värderingar. Sedan har den sociala förmågan utvecklats genom olika interaktioner de stött på i området de växt upp i. I kombination med en stark mentalitet har de lärt sig skilja på vad som är rätt och fel. En sista faktor som visade sig vara en av de främsta, var inblicken i hur de behövde skapa sig något som inte var kortvarigt. Respondenternas förståelse för vad som krävdes av de, både för de själva och för deras omgivning, var fundamental för att de inte skulle nöja sig med de kortsiktiga målen och risken med en kriminell livsstil.

7.2 Resultatdiskussion

Intervjuerna med de olika unga-vuxna männen resulterade i flera berättelser om vad det för de var som gjorde att de inte hamnade i en kriminell livsstil. Familj, umgänge, område och strävan efter en långsiktig hållbarhet var alla olika faktorer som samverkade med varandra. I rapporten från MAPIUS 26 (2020) lyfter forskarna fram hur Nussbaums (2013) pratar om hur olika faktorer behöver samverka för att en individ ska uppnå ett fullgott liv. Rapporten menar dock inte faktorer som familj, umgänge och område, utan talar om egen förmåga samt kollektiv och institutionell förmåga. När de olika förmågorna samverkar, ökar möjligheterna för en individ att leva ett fullgott liv. Respondenterna i denna uppsats vittnar om hur deras utvecklade förmågor och kompetenser att hantera olika situationer, har samverkat bra med förmågan att hantera uppgifter gemensamt med vänner eller familj. Det som respondenterna talat minst om är det institutionella, vilket också behöver finnas med i samarbetet, förmågorna emellan. Dock går det att dra slutsatser ur respondenternas berättelser om hur det institutionella och samhällseliga ändå hade en fungerande roll i respondenternas liv, då alla bland annat talar om en trygg skolgång och arbete för föräldrarna.

Rapporten lyfter även fram en rad begrepp som ska definiera goda livsvillkor så som representation, fysisk säkerhet och trygghet, känsla av sammanhang samt fysisk och psykisk hälsa. Sätts dessa i förhållande till respondenternas svar, tydliggörs det hur de goda livsvillkoren till stor del fanns hos de flesta respondenter i deras liv, vilket även kan ha möjliggjort ett fullgott liv och en distansering från den kriminella livsstilen.

Tidigare forskning gjord på omgivningens påverkan har visat hur olika stadsdelar har olika påverkan på beteenden, attityder, värderingar och möjligheter. Brooks-Gunn et al. (1993) skriver även hur familjekonstellationerna inte spelade någon roll, utan att det endast var områdets status som påverkade. Respondenterna som alla är uppväxta i Järva, vittnar även de om hur omgivningen har påverkat deras personligheter, och allt vad det innebär. En respondent var extra tydlig med att poängtera hur den hårda skolan som serverats av området, lett till att han inte velat hamna i en kriminell livsstil. Omgivningens påverkan på hans värderingar och attityder, blir i förhållande till den tidigare forskningen i detta fall relevant.

I vilken ålder det är störst risk att hamna på fel väg i livet kan även i denna uppsatsfråga vara aktuellt att belysa. En av orsakerna till varför de unga-männen från Järva som inte hamnat i en kriminell livsstil, kanske visar sig vara att de haft tillräckligt många skyddsfaktorer runtomkring sig när det varit som störst risk åldersmässigt för dem att hamna där. Forskningen är inte helt

enad när det kommer till denna fråga, vilket gör att det blir svårt att dra några starka kopplingar mellan respondenternas svar och den presenterade tidigare forskningen. Det som skulle kunna sättas i perspektiv är Stattin & Magnusson (1996) studie där de skiljer på ungdomar som startat ett kriminellt beteende vid 10 års ålder och ungdomar som startat senare i tonåren. De hävdar att det finns en större chans för de som startar tidigt att hamna i en kriminell livsstil, än för de som startar senare. Respondenterna i denna uppsats beskriver en uppväxt med hälsosamma vanor och trygga omständigheter, vilket om Stattin och Magnusson (1996) får bestämma, är ett framgångsrecept, och en av orsakerna till varför de inte blivit kriminella.

Som tidigare nämnt är forskningsfältet stort när det kommer till frågan om varför människor blir kriminella och orsakerna till varför unga män begår brott. Även om denna uppsats inte vill besvara den frågan, betyder det inte att dess svar är av ointresse. Detta för att kunna ställa orsakerna till varför de inte hamnar i en kriminell livsstil, mot orsakerna till varför de gör det, och sedan se om det går att se en koppling.

Remschidt och Walter (2010) gjorde en forskningsstudie på orsakerna till varför unga män begår brott och kom fram till tre huvudsakliga faktorer; det manliga könet, tidiga tecken på aggressivitet samt negativ påverkan av brottsliga vänner. Både psykosociala och biologiska faktorer spelar in här, och forskarna belyser hur risken att hamna i en kriminell livsstil ökar om båda faktorerna finns hos en individ. Respondenterna i denna uppsats har berättat om hur de haft närvarande föräldrar, syskon som förebilder, hälsosamma vänskapsrelationer och en miljö som lärt dem båda världarna. I förhållande till den tidigare forskningen går det att säga att tidiga tecken på aggressivitet och negativ påverkan av brottsliga vänner var faktorer som respondenterna i denna uppsats inte hade runt omkring sig. Visst hade de vänner som begick brott, men de berättar samtidigt hur dessa vänner antingen gick att distansera sig ifrån vid behov, eller hur vännerna inte heller fullföljde den kriminella livsstilen. Att det manliga könet är en riskfaktor är intressant, och svårt för respondenterna att komma ifrån.

Annan forskning på orsaker om varför unga män begår brott visar hur instabila familjer innebär en högre risk för att hamna i kriminalitet, och hur exempelvis ett hem under uppväxten med två föräldrar talar för att en ungdom inte hamnar snett. Alla respondenter hade båda sina föräldrar hemma och ingen av dem beskrev en hemmiljö under uppväxten som instabil.

I en forskningsstudie från 2003 intervjuades pojkar och flickor för att ta reda på hur de påverkas av kamratrelationer som bidrar till brottsligt beteende. Resultatet visade på hur pojkarna tenderade att involvera sina kamrater på något sätt i deras svar. Hundra procent av pojkarna anklagade sina vänner för de brott de begått under temat *relationer med kamrater och påverkan*

av avvikande beteende. Pojkarna beskyllde även vännerna för att ha använt droger, föräldrarna för deras alkohol och drogmissbruk, och sextio procent sa även att de begått brott för att imponera på sina vänner. I forskningsstudien blir orsakerna till att pojkarna hamnar i en kriminell livsstil att deras vänner styrte de dit på olika sätt. I denna uppsats fall spelar vännerna också en roll, dock i form av att de styrte varandra åt det icke-kriminella hållet. Forskningens framställning av att vänner har en inflytelserik position i en individs liv håller nog respondenterna i denna uppsats därför med om, men på ett positivt vis.

Forskningen gjord av Shumaker (1997) visar hur det förebyggande arbetet är effektivare än det arbete som sker i syfte att korrigera, detta framförallt inom ungdomsbrottslighet. Studien lyfter fram bland annat socialtjänstens viktiga arbete med dysfunktionella familjer, och hur de kan få enormt stöd i hur de ska hantera de riskfaktorer som finns i deras vardag. Det förebyggande arbetet visar sig i forskningen vara oerhört viktig, och behöver finnas tillgänglig och aktiv hela tiden.

Forskning kring brottsförebyggande arbete är i denna uppsats relevant att ta upp då det ger en bild av vad som görs på organiserad nivå för att förhindra unga-vuxna män att hamna i en kriminell livsstil. Den visar även på huruvida arbetet är relevant eller inte, och om i så fall respondenterna i sina svar på huvudfrågeställningen kan relatera till det på något sätt. Respondenterna pratar ingenting om hur de kommit i kontakt med eller uppsökt några specifika förebyggande insatser under deras uppväxt. Däremot har de alla under någon period i tonåren vistats på olika fritidsgårdar, vilket anses vara ett slags brottsförebyggande koncept. Flera av respondenterna berättar om hur tryggheten som fritidsgården gav dem, var något som höll dem borta från bus många gånger. Anthony, som intervjuades för att få ett "expert"-utlåtande, beskrev hur han arbetar med tillgänglighet och närvaro, mer än ett uppsökande arbete. Hans beskrivning av hur han arbetar förebyggande, stämmer bra överens med vad Shumaker (1997) skriver om att det förebyggande arbetet är effektivare än det korrigerande. Ingen av respondenterna kom från dysfunktionella familjer, och ingen av dem hade någonsin haft kontakt med socialtjänsten, åtminstone inte på grund av deras egna problem. Att de förebyggande insatserna både på kommun och statsdelsnivå, socialtjänst och fritidsgård, var kända för respondenterna, kan ha varit en positiv förutsättning. Speciellt i koppling till MAPIUS 26 (2020) rapport och de egna förmågor samt kollektiva och institutionella förmågor som behöver samverka för att nå ett fullgott, och icke-kriminellt liv.

7.3 Förslag på vidare forskning

I denna studie är det fokus på Järvaområdet och de sex intervjuerna som gjorts. Då vårt urval är begränsat, är vi medvetna om att det inte är generaliserbart för ett helt samhälle. Avsikten med vår uppsats har varit att studera vilka orsaker det finns för att unga-vuxna män inte hamnat i en kriminell livsstil och vad platsen Järva betyder för respondenterna. Våra respondenter kan enbart tala utifrån deras upplevelser och erfarenheter och inte hela Järvaområdet. Sannolikheten att alla individer som bor i Järva delar samma åsikter som respondenterna är liten, då det säkerligen finns människor från området som har en helt annan syn på Järva. I och med detta föreslår vi mer kvalitativ forskning inom detta område, gärna där man istället för att ta reda på varför människor begår brott, tar reda på vad som påverkar att de inte gör det. I och med att denna typ av studie inte är generaliserbar på populationen, och att kvalitativa intervjustudier i allmänhet inte har en hög generaliserbarhet, vore det intressant att utvidga det kvalitativa forskningsfältet kring kriminalitet ännu mer. Ju fler studier kring ämnet, desto fler studier går att föra samman, vilket då kan leda till en högre generaliserbarhet.

I framtida forskning kring detta ämne skulle det vara intressant att studera hur det ser ut för andra unga-vuxna män från en annan utsatt ort eller stad som inte hamnat i kriminalitet. Kriminalitet i utsatta områden lyfts upp allt för ofta i nyhetsartiklar samt sociala medier och överskuggar de positiva sidorna som finns. Genom att lyfta upp de positiva bilderna kan man fortsätta bygga de framgångarna för ungdomars hopp om en god framtid och på sätt minska kriminaliteten. En annan intressant vidare forskning i koppling till denna är att studera bakomliggande faktorer till att unga-vuxna män från ett område med lägre kriminalitet, inte hamnar i en kriminell livsstil. Intressant i detta fall skulle vara att studera hur föräldrars yrke och utbildning samt de goda livsvillkoren spelar roll.

I denna studie är det enbart fokus på män, detta eftersom män stod för majoriteten av de som var misstänkta för brott i Sverige 2019. En intressant vidareforskning är att studera hur det ser ut för kvinnor och varför antalet inte är lika högt som männen.

8. Referenser

- Andersson, R. (2007). Boende och segregation. I Peterson, A & Hjerm, M. (red.) *Etnicitet – Perspektiv på samhället*. Malmö: Gleerups. ss. 116–147.
- Bauman, Z & May, T. (2017). *Att tänka sociologiskt*. Göteborg: Korpen.
- Berger, P. & Luckmann T. (1979). *Kunskaps sociologi - Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Bergström, G. (2012). *Kriminalitet som livsstil*. Smedjebacken: Mareld.
- Brooks-Gunn, J., Duncan, G-J., Klebanov, P. & Sealander, N. (1993). Do neighborhood influence child and adolescents development? *American Journal of Sociology*, Vol.99;2, s.s. 353–395.
- Bryman, A. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e uppl. Malmö: Liber.
- Ericsson, U., Molina, I. & Ristilampi, P-M. (2000) *Miljonprogram och media. Föreställningar om människor och förorter*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet.
- Galbavy, R. (2003). Juvenile delinquency: peer influences, gender differences and prevention. *Journal of prevention & intervention in the community*, 25:2, s.s. 65-78.
- Goffman, E. (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 3. uppl. Stockholm: Norstedt
- Goffman, E. (2014). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Hallin, P-O. & Westerdahl, S. (2020). Utsatta livsvillkor. I Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. *Att vända utvecklingen – från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. Mapius 26. Malmö: Malmö Universitet. ss. 22–38.
- Hallin, P-O. (2020). Från utsatta till goda livsvillkor. I Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. *Att vända utvecklingen – från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. Mapius 26. Malmö: Malmö Universitet. ss.170–180.
- Hörnqvist, M. & De los Reyes, P. (red.) (2016). *Bortom kravallerna: konflikt, tillhörighet och representation i Husby*. Stockholm: Stockholmia.
- Johansson, T. (2009) *Familjeliv*. Malmö: Liber.
- Katz, J. (1988). *Seductions of crime*. New York: Basic Books.
- Lalander, P. (2009). *Respekt - Gatukultur, ny etnicitet och droger*. Malmö: Liber.

- Lindgren, S. (2014) Introduktion till samhällsvetenskaplig analys. I Hjerm, M, och Nilsson, M (2014) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 uppl. Gleerups.
- Molina, I. (1997). *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Nilsson, M. (2014). Introduktion till samhällsvetenskaplig analys. I Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M (2014) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2 uppl. Gleerups
- Nord, L. & Strömbäck, J. (red.). (2012). *Medierna och demokratin*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Nordström Skans, O. & Åslund, O. (2010). *Etnisk Segregation i Storstäderna 2010*. Uppsala, Institutet För Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering (IFAU)
- Oghia, M., Osgood, A., & Schroeder, R. (2010). Family Transitions and juvenile delinquency. *Sociological Inquiry*, 80:4, 579–604.
- Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och kultur.
- Petterson, T. (2001). Etnicitet och ungdomsbrottslighet. I Estrada, Felipe & Flyghed, Janne. (red). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Förlag: Studentlitteratur AB.
- Ryan, J., Sung Hong, J., Herz, D., & Hernandez, P. (2010). Kinship foster care and the risk of juvenile delinquency. *Children and youth services review*, 32. ss. 1823–1830.
- Remschmidt, H., & Walter, R. (2010). What becomes of Delinquent Children. *Deutsches Ärzteblatt International*, 107(27). ss. 482–477.
- Shumaker, A. (1997). Preventing juvenile delinquency through early family intervention. *Journal of family social work*, 2(3). ss. 73–85.
- Sohlberg, P. & Sohlberg, B-M. (2019). *Kunskapens former: vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. Malmö: Liber
- Stattin, H. & Magnusson, D. (1996). *Antisocial development: A holistic perspective*. *Development and Psychopathology*.
- Södertörns Högskola. (2018). *GDPR för dig som skriver uppsats*. Dnr: 1701–1.9.3–2018
- Trost, J. (2010) *Kvalitativa intervjuer*. Upplaga 4:1. Lund: Studentlitteratur
- Vetenskapsrådet. (2017a). *God Forskningssed*. SE-101 38 Stockholm. ISBN 978-91-7307-352-3

- Vetenskapsrådet. (2017b). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet: Elanders Gotab

Rapport

- Brottsförebyggande rådet, BRÅ. (2015) *Skjutningar 2006 och 2014 - Omfattning, spridning och skador*. (Kortanalys 7/2015)
https://www.bra.se/download/18.31d7fffa1504bbffea044822/1447769941578/2015_Skjutningar%202006%20och%202014.pdf
- Brottsförebyggande rådet, BRÅ. (2016). *Insatser mot brott och otrygghet i socialt utsatta områden - en kunskapsöversikt* (Rapport 2016:20)
https://www.bra.se/download/18.37179ae158196cb1723309b/1480436880282/2016_2_0_Insatser_mot_brott_och_otrygghet.pdf
- Brottsförebyggande rådet, BRÅ. (2019a). *Skjutningar i kriminella miljöer - en intervjustudie* (Rapport 2019:3)
https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e355e/1549879167358/2019_3_Skjutningar_i_kriminella_miljoer.pdf
- Brottsförebyggande rådet, BRÅ. (2020). *Kriminalstatistik 2019, Misstänkta personer – slutstatistik*.
https://www.bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5304de45/1585639838563/Samm_anfattning_misstankta_2019.pdf
- Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. (2019) Stockholm: Nationella operativa avdelningens underrättelseenheten (NOA).

Elektroniska referenser

- Aftonbladet 2017. *Vi känner inte igen vår förort*, 5 april 2017. Hämtad 2020-05-14.
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/pa321/vi-kanner-inte-igen-bilden-av-var-forort>
- Nationalencyklopedin (NE)
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kriminell>

- Nationalencyklopedin (NE)
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/miljonprogrammet>
- Socialdemokraterna. (2018). Inga områden ska vara utsatta.
https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2018-06-17-inga-omraden-ska-vara-sarskilt-utsatta?TSPD_101_R0=088d4528d9ab200022885d86e459f0e3059b3d680bd92a30b1c529242daae583afe758e85b92f5c608efc9b77b143000bd624375b5d5488996c160e656ba7be27f0bb55e3973f306188fad102bebcc1d4d52faeebe964e206c0e2fabeac330d#0
- Moderaterna. (2020). Trygghet att lita på.
<https://moderaterna.se/trygghet-att-lita-pa>

9. Appendix

Under intervjuerna uppmärksammade vi hur respondenternas tankar och känslor ofta liknade varandras. I och med att de alla är från olika områden inom Järva som har väldigt många gemensamma nämnare, blir det mer sannolikt att de unga männen ser på samhället och deras liv i ett särskilt utsatt område på samma sätt. Självklart fanns det delar i respondenternas liv som skilde sig åt. Alla respondenter hade inte samma föreställningar om mindre faktorer som påverkat deras liv på olika sätt, men i det stora hela var det liknande berättelser om familj, umgänge och bostadsområde.

Eftersom vi ville ha ett tydligt svar när det kom till våra frågeställningar och vårt syfte var utformningen på intervjufrågorna väldigt noggrann. Genom ett kladdpapper och en tankekarta fick vi resonera och ta fram idéer på vilka frågor som passa bäst. Vi ville vara så pålästa om situationerna som uppstår i Järva som möjligt, för att försöka sätta oss in i intervjupersonernas vardag. Även fast vi båda är uppvuxna i Järva ville vi inte skapa för mycket av våra egna tankar och teorier, då det vore lätt hänt att vi kunnat missa att fråga något som vi redan antagit. Ett hinder som vi stötte på under arbetet med denna studie var hanteringen av den rådande pandemi som sker i Sverige. Vi diskuterade med intervjupersonerna hur de själva ville att upplägget av intervjun skulle se ut, med plats eller via telefon. Detta gjorde vi eftersom vi ville att de skulle vara så bekväma som möjligt och inte känna att vi var till något besvär. Intervjupersonerna var väldigt förståeliga, och samtliga ville helst göra intervjun vid ett möte, men med två meters avstånd från varandra.

Järvaområdet ligger oss båda varmt om hjärtat. Vi är uppväxta i området och har upplevt utvecklingen där på nära håll. Inför detta examensarbete var vi enade kring att just Järva var det område vi ville specificera oss på. Vi ville lyfta fram problematiken som finns i området, då vi tycker det är viktigt att sprida kunskap och information om detta, då det är en viktig fråga i vårt samhälle idag. Under hela denna utbildning har vi båda haft känslan av att diskussionen kring Järva, och alla andra socialt utsatta områden, har handlat om orsakerna till varför individer i dessa områden hamnar i kriminalitet. Vi tycker självklart att detta är en relevant fråga, dock anser vi att det vore intressant att vända på det. Majoriteten av individerna i de socialt utsatta områdena hamnar faktiskt inte i kriminalitet, vilket diskussionen som den ser ut just nu, kan få det att se ut som. Vi har själva under våra liv fått uppleva den stigmatisering, stämpling och de fördomar som växt fram med hur diskursen om förorten sett ut. Detta har också varit en

motivation för oss att skriva denna uppsats som behandlar det positiva som sker i Järva, i form av framgångsfaktorer för individer, istället för motgångsfaktorer. Positiva krafter och eldsjälar från utsatta områden, som idrottsprofiler som lyckats men inte glömt sina rötter, advokater som försvarar oss från orättvisa och organiserade förortsbor som kämpar för vår framtid, har varit inspirationen och drivkraften till denna uppsats.

10. Bilaga 1

Intervjuguide

Respondenternas föreställningar om vilka orsaker som gjort att de inte hamnat i en kriminell livsstil, samt vad för roll Järvaområdet spelat för dem i deras uppväxt och liv.

Obs: Detta frågeschema fanns som grund för fem av intervjuerna. Olika följdfrågor ställdes till respektive respondent beroende på svar. Begreppsdefinitioner förklarades för samtliga respondenter inför intervjuerna (kriminell livsstil, uppväxtår).

Allmänt:

Hur gammal är du?

Var bor du idag?

Vilket boendeområde växte du upp i?

Familj:

Har du egen familj?

Hur såg familjekonstellation ut under uppväxtåren?

Vad betydde din familj för dig under uppväxtåren?

Vänner:

Hur såg dina kompisrelationer ut under uppväxtåren?

Vad betydde kompisarna för dig under uppväxtåren?

Har du samma kompisar nu eller har du nya vänskapsband?

Närmiljö:

Vilken betydelse har platsen du växte upp på?

Bodde du på flera platser?

Skola:

Gick du i skola där du bodde?

Gick du i samma skola F-9?

Gick du gymnasiet? Vilken utbildning i så fall?

Har du gått, går du eller kan du tänka dig gå högskoleutbildning?

Kriminell livsstil:

Har någon gång kommit i kontakt med någon som begått eller begår kriminella handlingar?

Har du själv någon gång gjort en kriminell handling?

Frågeschemat för ungdomsledaren:

Arbete:

Med vad arbetar du?

Var arbetar du?

Vilka är dina arbetsuppgifter?

Hur länge har du arbetat här?

Bakgrund:

Vilket boendeområde växte du upp i?

Övrigt:

Vilka förebyggande verksamheter finns i området?

Hur arbetar du med det förebyggande arbetet?

Hur tror du att området de unga-vuxna männen växer upp i påverkar dem?

Vad ser du att det finns för orsaker till varför unga-vuxna män i Järvaområdet inte hamnar i en kriminell livsstil?

11. Bilaga 2

Informationsbrev

Information till dig som ska delta i en undersökning som genomförs av en student under utbildning

Det finns en annan väg – En kvalitativ intervjustudie om ett särskilt utsatt område och att inte hamna i en kriminell livsstil

Information om studien:

Syftet med studien är att ta reda på vad det är som gör att unga-vuxna män från Järvaområdet inte hamnar i en kriminell livsstil, samt vad Järvaområdet spelat för roll i respondenternas uppväxt och liv.

Kontaktuppgifter till studenterna och handledaren:

Uppsatsen görs som en del av socionomprogrammet vid Institutionen för samhällsvetenskaper vid Södertörns högskola. Delkursen heter Examensarbete i socialt arbete och är en del av Socialt arbete och kunskapsutveckling.

Kontaktuppgifter till studenter:

Kontaktuppgifter till handledare:

Personuppgiftsansvarig: Undersökningen/studentarbetet genomförs som en del av studenternas utbildning vid Södertörns högskola som är juridiskt ansvarig för studenternas personuppgiftsbehandlingar. Du kan alltid nå Södertörns högskola via epost registrator@sh.se eller telefon 08 608 40 00.

Dataskyddsombud: Har du funderingar eller klagomål kring hur dina personuppgifter behandlas kan du alltid vända dig till Södertörns högskolas dataskyddsombud via dataskydd@sh.se. Dataskyddsombudet är expert på reglerna för personuppgifter och har rätt att granska hur högskolans studenter och personal behandlar personuppgifter.

Laglig grund: Personuppgifterna behandlas enligt ditt informerade samtycke. Deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet.

Mottagare av personuppgifter: Alla uppgifter som kommer oss till del kommer behandlas så att obehöriga inte kan ta del av dem.

Lagringstid: Personuppgifterna kommer bevaras till dess att uppsatsen är godkänd och kommer därefter att förstöras.

Överföring utanför EU: Ej aktuellt.

Rättigheter: Enligt EUs dataskyddsförordning har du rätt att gratis få ta del av samtliga uppgifter om dig som hanteras och vid behov få eventuella fel rättade. Du har även rätt att begära radering, begränsning eller att invända mot behandling av personuppgifter.

Klagomål: Du har alltid rätt att lämna klagomål till Datainspektionen. Du når dem via epost: datainspektionen@datainspektionen.se eller telefon 08-657 61 00.

Med vänlig hälsning,
Kaan Demirag & Jonathan Matthews Habtom
Delkurs: Examensarbete i socialt arbete,
Kurs: Socialt arbete och kunskapsutveckling
Södertörns högskola

12. Bilaga 3

Samtyckesblankett

Samtycke till att delta i studien: **Det finns en annan väg – En kvalitativ intervjustudie om ett särskilt utsatt område och att inte hamna i en kriminell livsstil**

Jag har skriftligen informerats om studien och samtycker till att delta. Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl. Om du använder pappersenkät: Min underskrift nedan betyder att jag väljer att delta i studien och godkänner att Södertörns högskola behandlar mina personuppgifter i enlighet med gällande dataskyddslagstiftning och lämnad information.

.....
Underskrift

.....
Namnförtydligande

.....
Ort och datum